

T.C.
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

AB Uzmanlık Tezi

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE BİTKİ KORUMA ALANINDAKİ GELİŞMELER VE TÜRKİYE

Orçun GÜRKAN
AB Uzman Yardımcısı

Ankara, 2007
Her hakkı saklıdır

ÖZET

1950’lerde yalnızca ekonomik ve politik bir birliktelik olarak başlayan Avrupa Bütünleşmesi, 2000’li yıllara geldiğimiz artık ekonomik, politik, bilimsel, sosyal ve kültürel bir birlikteliğe dönüşmüştür Avrupa Birliği. Bugün 27 üyesi 493 milyon civarında ki nüfusu ile Dünya’nın en güçlü oluşumu haline gelmiştir.

Avrupa Birliği 1980’li yılların ortalarında çevrenin ve sağlığın korunması konusunu gündemine alarak yasal düzenlemeleri içerince yansıtmaya başlamış özellikle 1990’lı yıllarda bu hususta önemli düzenlemeler yapmıştır. 2000’li yıllara geldiğimizde ise buna sosyal sorumluluk ilkesi adını vererek, geliştirdiği tüm yeni düzenlemeleri için insanın sağlığı, sosyal haklar, yaşanabilir çevre, güvenli gıda ile ortak yaşam ortak paylaşım konusunda ki taleplerini ön plana çıkarmaktadır.

Bu yaklaşımın en fazla hissedildiği başlıklardan biride sağlığı ve çevre üzerinde risk oluşturan faktörler arasında önemli bir yere sahip olan, ancak tarımsal üretimin en önemli araçlarından bir tanesi olan **Bitki Koruma Ürünleridir**. AB Bitki Koruma Ürünlerine ilişkin mevcut düzenlemelerin geliştirilmesi ve yasal boşlukların giderilmesi için çok önemli ve radikal kararlar almaktadır. AB ile uyum için çalışan Türkiye’nin, bu konudaki mevcut anlayışında bir takım değişiklikler yapması gerekmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	2
İÇİNDEKİLER.....	3
SİMGELER DİZİNİ	5
ŞEKİLLER DİZİNİ	6
ÇİZELGELER DİZİNİ	7
GİRİŞ	8
BÖLÜM 1 - AVRUPA BİRLİĞİ BİTKİ SAĞLIĞI REJİMİ VE BİTKİ KORUMA DÜZENLEMELERİ.....	14
2.1. AVRUPA BİRLİĞİ BİTKİ SAĞLIĞI REJİMİ	15
2.1.1. AB Bitki Sağlığı Rejiminin Genel Hatları.....	15
2.1.2. Bitki Sağlığı Alanında Faaliyet Gösteren AB Organları	16
2.1.2.1. İlgili kuruluşların görev ve sorumlulukları.....	16
2.2. AVRUPA BİRLİĞİ BİTKİ KORUMA DÜZENLEMELERİ.....	19
2.2.1. Tanımlar ve Bitki Koruma Düzenlemelerinin Önemi	19
2.2.1.1. Tanımlar.....	19
2.2.1.1.1. Bitki koruma düzenlemelerinin önemi	20
2.2.2. Avrupa'da Bitki Koruma Faaliyetlerinin Tarihçesi	21
2.2.3. AB Bitki Koruma Ürünleri Sektörü ve Bitki Koruma Politikasının Yasal Temelleri.....	23
2.2.3.1. Avrupa Birliği ve Türkiye bitki koruma ürünleri sektörü	23
2.2.3.2. AB'de bitki korumanın yasal temelleri	28
2.2.4. Mevzuatın İçeriği	32
2.2.4.1. MRL'lerine ilişkin düzenlemeler	32
2.2.4.1.1. MRL'lerin belirlenmesi ve risklerinin analizi.....	32
2.2.4.1.2. MRL'lere ilişkin AB Mevzuatı	35
2.2.4.2. BKÜ'lerin ruhsatlandırılması ve pazara arzına ilişkin düzenlemeler	37
2.2.5. AB Çevre Eylem Programı Ve Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı İçin Strateji.....	45
2.2.5.1. AB 6.Çevre Eylem Programı	45
2.2.5.2. Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı Temalı AB Stratejisi	47
BÖLÜM 3 - TÜRKİYE BİTKİ KORUMA POLİTİKALARI VE AB UYUM ÇALIŞMALARI	52
3.1 TÜRKİYE BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK DÜZENLEMLER	53
3.1.1. Sektörün Yasal Temelleri ve BKÜ Ruhsat Prosedürü	53
3.1.2. Türkiye Bitki Koruma Ürünleri Sektörü	55
3.2 AVRUPA BİRLİĞİ UYUM ÇALIŞMALARI	57
BÖLÜM 4 - TARTIŞMA VE SONUÇ	60
4.1. TARTIŞMA VE SONUÇ	61

KAYNAKÇA	72
EK: BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ İLE İLGİLİ OLARAK 2004 YILINDA AB'YE KATILAN 10 MDA ÜLKESİNİN POZİSYONLARI	76

SİMGELER DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
AÇG	Alt Çalışma Grubu
ADI	Günlük Kabul Edilebilir Alım
AET (EEC)	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AKÇT	Avrupa Kömür Çelik Topluluğu
ARfD	Akut Referans Doz
AT (EC)	Avrupa Topluluğu
BKÜ	Bitki koruma Ürünleri
CPVO	Topluluk Bitki Çeşitliliği Ofisi
DG SANCO	Sağlık ve Tüketici Koruma Genel Müdürlüğü
EC	Avrupa Topluluğu
ECPA	Avrupa Bitki Koruma Otoritesi
EEC	Avrupa Ekonomik Topluluğu
EFSA	Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi
EM	Aktif madde
EPPO	Avrupa ve Akdeniz Ülkeleri Bitki Koruma Örgütü
GMO	Genetik Modifiye Organizma
IACS	Entegre İdare ve Kontrol Sistemi
IPPC	Uluslararası Bitki Koruma Sözleşmesi
ISPM	Bitki Sağlığı Önlemleri için Uluslararası Standartlar
İTU	İyi Tarım Uygulamaları
KKGM	Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü
MRL	Maksimum Kalıntı Limitleri
NAPs	Ulusal Eylem Planı
OTP	Ortak Tarım Politikası
OPD	Ortak Piyasa Düzeni
SCHP	Bitki Sağlığı Daimi Komitesi
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü
TİSİT	Tarım İlaçları Sanayici, İthalatçı Ve Temsilcileri Derneği
TKB	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
WTO	Dünya Sağlık Örgütü
WTO-SPS	Dünya Sağlık Örgütü Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşması
ZİMİD	Zirai Mücadele İlaçları Üreticileri Derneği

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Dünya BKÜ Pazarının Dağılımı	24
Şekil 2: AB içerisinde yılda ortalama satılan yaklaşık 320.000 ton aktif maddenin dağılımı	25
Şekil 3: Türkiye’de yılda ortalama satılan yaklaşık 53.860 ton aktif maddenin dağılımı	26
Şekil 4: Yeni bir BKÜ’nün Maliyeti	27
Şekil 5: Sektörel AR-GE Yatırım Oranları	28
Şekil 6: En son güncellemeler ile AB BKÜ’lere ait yasal zemin	32

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1 : Ülkelere Göre Aktif Madde Kullanım Miktarı	27
Çizelge 2 : EK 2 altında istenilen bilgiler.....	39

GİRİŞ

Yüzyıllar boyunca süren kanlı savaşların ardından, Avrupa ülkelerinin liderleri, barışın sürdürülebilmesinin tek yolunun, ülkelerinin ekonomik ve siyasi yönlerden birleşmesi olduğuna kanaat getirerek¹ 1950 yılında, Batı Avrupa ülkeleri kömür ve demir sanayilerini uluslar üstü bir idareye devrettiler. Bu birlikteliğin başarısı önce ekonomilerindeki önemli diğer sektörlerinde uluslar üstü idarelere devredilmesi ardından da bu idarelerin birleştirilerek daha geniş yetkilere ve yelpazeye sahip ekonomik bir birlik haline dönüşmüştür. Değişen dünya dengeleri bu birliğin sadece ekonomik bir oluşum olmaktan öteye taşınarak sosyal politikalarında ortak paydalar üzerinden yürütülmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur. Günümüzde Avrupa Birliği, 27 üye ülkesi ve hayatın her alanına yönelik düzenlemeleri ile dünyanın en önemli ve büyük kültürlerarası oluşumudur.

Türkiye'nin 1959 yılında başladığı AB macerası, 17 Aralık 2004 tarihinde AB Parlamentosu'nun Komisyonun Türkiye ile "Katılım Müzakereleri"ne başlanmasına yönelik tavsiyesinin kabulü ile bambaşka bir çehre kazandı². 1963 yılında Ankara'da imzalanan anlaşmanın ardından başlayan AB (o tarihlerdeki ismi ile Avrupa Ekonomik Topluluğu) ortaklık ilişkileri zaman zaman kesintiye uğrasa da 1999 yılında Finlandiya'da gerçekleşen Helsinki Zirvesi'nde ülkemize aday üyelik statüsü verilmesinin ardından tekrar hızlanmıştır. 2004 yılında başlayan ve halen devam etmekte olan müzakere süreci ile de 47 yıllık birliktelik en hızlı ve en üretken dönemine girmiştir.

Bu süreç boyunca Türkiye'nin üstüne düşen görevi çok iyi bir şekilde yapması gerekiyor. Olası bir katılımın gerçekleştirebilmesi için uyum sağlaması gereken birçok mevzuat ve mevzuatın uygulanabilir olması için oluşturulması gerekli teknik ve politik sistemler mevcuttur.

---

1 Anonim, 2007. ODTÜ, Avrupa Birliği Ofisi İnternet Sitesi, http://www.abofisi.metu.edu.tr/ab_tarihi.htm. Erişim Tarihi 19.09.2007

2 GÜRKAN, O.2005. AB Bitki Sağlığı Rejimi ve Bitki Koruma Ürünleri Ruhsat Mevzuatı, ATAUM OTP Uzmanlık Kursu,

Avrupa Birliği üyesi ülkelerin tarım politikalarının gerek ekonomik, gerekse siyasi anlamda ortak bir çerçevede yönetilmesi esasına dayanan Ortak Tarım Politikası (OTP), AB'nin ilk ortak politikası olmakla birlikte, hâlihazırda Birlik bütçesinin yaklaşık %40-45'lik bir bölümünü oluşturmaktadır. Ortak Tarım Politikası, Hem uluslar arası ölçekte hem de teknik ve idari düzenlemeler bakımından Dünyanın ve tabii ki AB'nin en önemli ve kapsamlı politikası durumundadır. Ortak Tarım Politikası'nın karar alma sürecinde Birlik, üye devletler üzerinde diğer politikalarda olmadığı kadar yetki sahibidir³.

OTP'nin en önemli başlıklarından birisi olan ve bu tezinde esas konusunu oluşturan Bitki Koruma Ürünlerine ilişkin düzenlemeler Bitki Sağlığı Politikaları altında yer almaktadır. AB içerisinde Topluluk düzeyinde detaylı ve katı kurallarla düzenlenmiş, yalnızca OTP'ye içerisinde değil aynı zamanda Ortak Çevre Politikası başlığı altında da önemli bir yere sahip olan bir başlıktır.

Diğer taraftan, Artan dünya nüfusu ve buna bağlı olarak gıdaya olan ihtiyacın günden güne katlanarak çoğalması, besine ulaşmakta güçlük çeken milyonlarca insanın varlığı, zengin ve gelişmiş ülkelerde yaşayan yüksek gelirli insanların doğal ürünlere yöneliminin aslında bir dünya tercihi olmadığıın en somut kanıtlarını gözler önüne sermektedir.

Gelişmiş toplumlarda yaşayan bizlerin sağlıklı, güvenli ve kaliteli ürünler tüketmek konusundaki haklı ısrarımız bir tarafa bırakıldığında en önemli sosyal sorumluluklarımızın başında da kimisi yaşadığı coğrafya veya bireysel engelleri nedeniyle, kimisi ise yanlış politikalar nedeniyle birçok zorlukla mücadele ederek yaşamaya çalışan insanların; en öncelikli ihtiyaçlarına ve önemli hakkı olan sağlıklı besine ulaşabilmelerine destek olmak gelmektedir.

Bu nedenle, sürdürülebilir tarımsal faaliyetler ve sürdürülebilir kalkınma için üretimde, hem doğa dostu, sürdürülebilir kaynak kullanımına olanak veren, insan ve hayvan sağlığının korunmasını ön planda tutan üretim sistemleri geliştirirken, hem de yüksek verim ve

---

3 Anonim, 2007. Avrupa Birliği Bilgi Merkezi İnternet Sitesi: <http://www.gaziantepeic.org/index.php?sf=187>. Erişim tarihi: 19.09.2007

kaliteyi optimize etmeye yardımcı olan yüksek kaliteli, güvenli ve kontrollü Bitki Koruma Ürünlerinin (BKÜ) kullanımına devam etmek konusu önemini korumaktadır.

Günümüzde ekonomik bir birlik olmanın çok daha ötesinde, siyasi ve sosyal politikalar aracılığı ile yaşanabilir bir dünya için insan hayvan ve çevre sağlığını korumayı, en azından kendi sınırları (birlik sınırları) içerisindeki insanların eşit hak ve özgürlüklere sahip olmasını hedeflemiş, iyi uygulama tekniklerinin her alanda kullanımını sağlamayı arzulayan bir oluşum haline gelmiş Avrupa Birliği (AB), oluşturduğu her politikada olduğu gibi tarım başlığı altındaki tüm düzenlemelerin de bu yönelimi ekonomik planlamadan insan hayvan ve çevre odaklı üretim planlamasına doğru her gün daha çok artan bir eğilim göstermektedir. Artık tarımsal üretim de ki ekonomik hedeflerinin yanında en az onlar kadar önem arz eden sosyal hedeflerinde oluşturulmuş olduğunu görmekteyiz.

AB Ortak Tarım Politikası (OTP) kapsamında yer alan, işte bu ekonomik prensipler kadar sosyal prensiplerinde ön planda tutulduğu başlıklardan en önemlilerinden bir tanesi halk sağlığı, hayvan sağlığı ve çevrenin korunması konularını içeren Bitki Sağlığı (Phytosanitary) Politikalarıdır. Söz konusu politikalar kapsamında düzenlenen BKÜ konusu yalnız AB’de değil tüm dünyada AR-GE faaliyetlerine en yüksek payın ayrıldığı sektörler arasında yer almaktadır. Dünya kimyasal üretimde söz sahibi ülkelerin ve bilinçli tüketici kitlelerinin bir araya geldiği AB’de tarımsal üretim faaliyetleri içerisinde yukarıda sözü geçen üç temel sağlık alanı üzerinde en büyük risklerin oluşmasına sebep olabilen BKÜ’lerin üretimi, ruhsatlandırılması, kontrollü ve sürdürülebilir kullanımına ilişkin olarak çok detaylı düzenlemeler hazırlamıştır. AB’nin 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) yeni bulgular ışığında sürekli olarak güncellenmekte, üretim ve pazara sunma sürecini daha zorlu ve detaylı hale getirmektedir.

Söz konusu BKÜ üretim ve ruhsatlandırma sistemi ülkemiz açısından incelendiğinde, AB BKÜ ruhsatlandırma sistemi ile hem yasal düzlemde hem de – özellikle- uygulama açısından birçok farklılıklar göstermektedir. AB ile yasal düzenlemelerimizin uyumlaştırılması sürecinde, söz konusu mevzuatın iç hukukumuzda doğrudan

aktarılmasının BKÜ sektörümüz ve paydaşları açısından bir takım sıkıntılar ortaya koyacağı birçok farklı platformda dile getirilmiştir. Bu sebeple söz konusu mevzuat iç hukukumuzda aktarılmadan önce uygun teknik, ekonomik ve kurumsal altyapının oluşturulması için, detaylı bir şekilde incelenip tüm gerekliliklerin ortaya konması çok önemlidir.

Diğer taraftan AB'nin 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1-32) detaylı ve karmaşık yapısı ile ruhsatlandırma sürecinin hantallaşmasına ve iş yükünün artmasına sebep olmaktadır. Ayrıca topluluğun her genişlemesi ile daha da büyüyen bir coğrafya ile birlikte artan tarımsal sorunlar karşısında yapısındaki bazı açıklıklar uygulama sırasında sektör içi rekabetçiliğin zorlaşmasına sebep olmaya başlamıştır. Bu nedenlerden dolayı 2006 yılı başlarında söz konusu mevzuatın bir reforma uğratılması gündeme gelmiştir. 2007 yılı içerisinde yayınlanması öngörülen yeni BKÜ düzenlemelerinin, mevcut sistemde köklü değişiklikler yapmayacağı belirtilmekle birlikte, hantal ve karmaşık yapısından kurtarılarak daha işlevsel bir hale getirilmesi ve günümüz piyasa gereklilikleri karşısında yapısındaki sektörün gelişimini ve rekabeti engelleyici açıklıkların giderilmesi öngörülmektedir.

Ülkemizin AB politikaları ile uyumlaştırma çalışmaları konusunda yürüttüğü faaliyetleri genel olarak değerlendirdiğimizde, Türkiye'nin Bitki Sağlığı alanında uyumlaştırması gereken birçok konu olduğu bir gerçektir. Ancak ulusal politikamız yıllardır AB üyesi devletlerinde içerisinde yer aldığı uluslararası örgütler aracılığı ile bu örgütlerin belirlediği kurallara uygun şekilde yürütmekte olup bu alanda yapılan birçok düzenleme tarım ürünleri ticaretimizi yakından ilgilendirdiği için, sektördeki hassasiyetlere de azami dikkat edilmektedir.

Öte yandan, AB ile uyumlaştırma sürecinin en önemli aracı mevzuat düzenlemeleri olmak ile birlikte, unutulmaması gereken çok önemli bir nokta ise yapılan yasal düzenlemelerin pratiğe aktarılması ve bu yenilikler konusunda halkın bilinçlendirilerek geçiş sürecine katılımlarının sağlanmasıdır. Ancak Böylelikle tarımsal üretimimize sürdürülebilirlik, kontrollü ve kaliteli üretim sağlanacak, tarımsal üretimimizin ülke ekonomimize olan katkısının artması sağlanabilecektir.

Türkiye’ de tarım ilaçları sanayi 1951 yıllarında kurulmaya başlanmıştır. 1957 yılında yayınlanan 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai karantina Kanunu” (R.G. 9615, 24.5.1957) ve 1958 ve 1999 yıllarında uygulamaya konulan ilgili tüzük ve yönetmeliklerle ülkemizde kullanılacak yerli ve ithal ilaç kalitelerinin uluslararası standartta olma zorunluluğu getirilmiştir.

Tarım ilacı üretimini ve satışını etkileyen önemli etmenlerden biride iklim koşullarıdır. Hastalık ve zararlıların ortaya çıkışını etkileyen iklim koşulları tarımsal rekolteyi de etkilemekte ve her iki etmen sektörün üretim ve satışını belirlemektedir. Ülkemizde iklim koşullarının zararlı ve hastalık gelişimine ve çeşitliliğine son derece uygun olması nedeniyle AB içerisinde 2008 yılında tamamlanması öngörülen tekrar gözden geçirme programı ile ek 1 içerisine dâhil edilmeyen bazı aktif maddelerin ülkemiz tarımsal üretimini nasıl etkileyeceği çok tartışılan bir konu olmuştur.

Ülkemizde Bitki Koruma Ürünleri (tarım ilaçları) konusunda faaliyet gösteren toplam 350 firma bulunmaktadır. Bunlardan yalnızca 140 tanesi sektörde aktif olarak faaliyetlerine devam etmekte olup gelen kalanları pasif firmalardır. Sektörün genel yapısına bakıldığında firmalar arasında net bir gruplaşma olduğu, hatta sektör içerisinde örgütledikleri iki farklı derneğin mevcut olduğu görülmektedir. Bu iki sektör temsilcisinin AB uyum sürecine ve bu sürecin sektöre olacak etkileri hakkındaki görüşlerinin oldukça farklı olduğu yapılan birçok görüşme ve çalışma sonrası saptanmıştır. Bu nedenle AB’nin mevcut düzenlemelerinin ülkemize uyumlaştırılması oldukça zahmetli ve hassas çalışmaları gerektirmektedir.

Diğer taraftan Avrupa Birliği BKÜ’lere ilişkin mevzuatında önemli değişiklikler yapmaktadır. Bunun yanı sıra sadece mevzuat olarak değil aynı zamanda mevzuatının içerisinde BKÜ’lerin uygulanması sırasında oluşan yasal boşluğu gidermeye yönelik çeşitli strateji belgeleri yayımlayarak sektörün mevcut yapısında bir takım değişiklikler yapmaktadır.

Bu tez kapsamında, AB Bitki Koruma Ürünleri Politikasının esasları, son gelişmeler, Ülkemizde yürütülen uyum çalışmaları ve bu çalışmalar sırasında yukarıda sözü edilen tarımsal ilaç sektörümüzü nelerin beklediği, AB bitki sağlığı politikaları kapsamındaki

düzenlemelerin mevcut düzenlemelerimizden farklılıkları ve bu farklılıkların hangi sorunları gün ışığına çıkarttığı ve ülkemizin 2014 yılı itibari ile öngörülen üyeliğinin gerçekleşmesi durumunda sektörünü hangi alanlarda hazır hale getirmesi gerektiği konuları incelenerek olumlu ve olumsuz yanları tartışılmaya çalışılacaktır.

BÖLÜM 1

AVRUPA BİRLİĞİ BİTKİ SAĞLIĞI REJİMİ VE BİTKİ KORUMA DÜZENLEMELERİ

2.1. AVRUPA BİRLİĞİ BİTKİ SAĞLIĞI REJİMİ

2.1.1. AB Bitki Sağlığı Rejiminin Genel Hatları

Avrupa Birliği bitki sağlığı rejiminin temel amacı, bitkisel kaynaklı gıdaların güvenliğini korumak ve tüm üye devletlerdeki tarım ürünlerinin sağlık ve kalite koşullarının güven altına alınmasını sağlamaktır.

Ayrıca, Topluluk içerisinde bitki ve bitkisel ürün ticareti ile aynı zamanda dünyanın geri kalanından uluslararası bitki sağlığı standartları ve yükümlülükleri doğrultusunda topluluk içerisine ithalatını düzenlemektedir.

AB, bitki koruma ürünlerinin satışı ve kullanımını düzenlemekte ve pestisit kalıntı standartlarını belirleyerek bunların izlenmesi ve kontrolünü yapar. AB, ilgili düzenlemeleri ile bitki ve bitkisel ürünlere zarar meydana getiren organizmaların topluluk içerisine girişini ve yayılmasını engelleyecek önlemler uygular. Bitki sağlığı politikası altında AB içerisinde tohum ve bitki çoğaltım materyallerinin satışı için kalite koşullarını belirler.

Diğer taraftan AB mevzuatı, bitki çeşitlerine ilişkin ıslahçı haklarının düzenlenmesi ile genetik kaynakların korunması ve kullanımı konularını da kapsamaktadır.⁴

Avrupa Birliği OTP konuları arasında en gelişmiş ve en önemlilerinden biri olan ve müzakereler kapsamında “Fasıl 12 – Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı” içerisinde yer alan AB Bitki Sağlığı Rejimi 5 ana başlık altında ele alınmaktadır. Bu başlıklar;

- Zararlı Organizmalar (*Harmful Organisms*)
- Bitki Koruma (*Plant Protection*)
- Tohum ve Fide Kalitesi (*Seed and Propagation Material Quality*)
- Islahçı Hakları (*Plant Variety Rights*)
- Uluslararası Antlaşmalar (*International Agreements*)’dır.

---

4 Anonymus, 2007. Avrupa Birliği Resmi Web Sitesi: http://ec.europa.eu/food/plant/index_en.htm
Erişim tarihi: 10.05.2007

Bu bölüm altında AB'nin Bitki Sağlığı Politikasının, toplum ve çevre sağlığını da çok yakından ilgilendiren "Bitki Koruma" konu başlığının yasal ve teknik temelleri ile Bitki Koruma alanında AB politikalarındaki gelişmeler incelenecektir.

2.1.2. Bitki Sağlığı Alanında Faaliyet Gösteren AB Organları

Topluluk içerisinde Bitki Sağlığı Politikalarının düzenlenmesinden sorumlu kuruluş, Komiserliğini Markos Kyprianou'nun yaptığı Sağlık ve Tüketici Koruma Genel Müdürlüğü (DG SANCO – Health and Consumer Protection DG)'dür. DG SANCO politikalarını belirlerken Bitki Sağlığı konusunda çalışan ilgili kuruluşlardan görüş ve tavsiye alır.

Bu kuruluşlar;

1. DG Environment (Çevre Genel Müdürlüğü)
2. ECPA (European Crop Protection Authority – Avrupa Bitki Koruma Otoritesi)
3. EFSA (European Food Safety Authority – Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi)
4. CPVO (Community Plant Variety Office – Topluluk Bitki Çeşitliliği Ofisi)
5. Bitki Sağlığı Daimi Komitesi (SCHP)
6. Bitkiler Bilimsel Komitesi (Scientific Committee on Plants)'dir

Yukarıda bahsi geçen kurum ve kuruluşlardan, DG SANCO'nun yanı sıra 1,2 ve 3 no'lular doğrudan AB Bitki Koruma Politikasına yönelik çalışmaların içerisinde yer almaktadırlar.

2.1.2.1. İlgili kuruluşların görev ve sorumlulukları

A) Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi (EFSA – European Food Safety Authority):

Gıdaya ilişkin kontrol ve değerlendirmeler için bilimsel referans noktası niteliğinde bir Avrupa ajansı olup, mevcut bilimsel ve teknik destek sistemini geliştirir.

Avrupa Gıda Güvenliği Otoritesi aşağıda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür;

- Kendi inisiyatifiyle veya Komisyon'un, Avrupa Parlamentosu'nun veya Üye Devletlerin isteği üzerine; Topluluk kurumlarına ve Üye Devletlere en doğru bilimsel görüşü vermek;
- Topluluk içerisinde, bir örnek risk değerlendirme metotlarının geliştirilmesini teşvik ve koordine etmek;
- Komisyon'a bilimsel ve teknik destek sağlamak;
- Görevini yerine getirmesini sağlayacak bilimsel çalışmalar yapmak;
- Gıda güvenliğine ilişkin alanlarda (bireylerin gıdaların tüketiminden kaynaklanan risklere maruz kalması, biyolojik riskler, bulaşanlar ve kalıntılar) bilimsel ve teknik veri araştırmak, toplamak, bir araya getirmek, analiz etmek ve özetlemek;
- Ortaya çıkabilecek riskleri belirlemek ve tanımlamak için harekete geçmek; gıda güvenliği alanında faaliyet gösteren örgütlerden oluşan bir ağ sistemi kurmak ve bunun işleyişinden sorumlu olmak;
- Komisyon'un isteği üzerine; uygulanan kriz yönetimi prosedürlerinde bilimsel ve teknik destek vermek;
- Komisyon'un isteği üzerine; Komisyon, üyelik için başvuran ülkeler, uluslararası örgütler ve üçüncü ülkeler arasındaki işbirliğini geliştirmek amacıyla bilimsel ve teknik destek sağlamak;
- Halkın ve ilgili tarafların hızlı, güvenilir, tarafsız ve kapsamlı bilgi edinmesini sağlamak;
- Kendi alanındaki konularda elde ettiği sonuç ve görüşlerini serbestçe ifade etmektedir^{5 6}.

---

5 European Food Safety Authority, "EFSA Structure" www.efsa.eu.int

6 Başkent, A. 2007. "Avrupa Birliği Üyeliği Yolunda Türkiye'de Bitki Sağlığı" Tarım ve Köyişleri Bakanlığı DİABK AB Uzmanlık Tezi

97/579/EC sayılı ve 23 Temmuz 1997 tarihli tüketici sağlığı ve gıda güvenliği alanında bilimsel komiteleri kuran Komisyon Kararı (OJ L 237, 28.8.1997, p. 18–23) ile kurulmuş olan “Bitkilere İlişkin Bilimsel Komite”, Mayıs 2003’te EFSA’ya devredilmiştir.

AB Komisyonunca 1993 yılından itibaren Bilimsel değerlendirme temeline dayalı olarak yürütülmekte olan AB’de kullanılan BKÜ’lerini aktif madde bazında insan sağlığı, çevre ve gıda zincirindeki kalıntılar yönüyle güvenli olarak kullanılabilirliğini araştırdığı tekrar gözden geçirme programı 2003 yılından buyana EFSA tarafından yürütülmektedir. EFSA, söz konusu çalışmalarını “Pestisit Risk Değerlendirmesi Emsal Gözden Geçirme Programı” (**PRAPeR** - Pesticide Risk Assessment Peer Review) altında yürütmektedir. Bu program aynı zamanda maksimum kalıntı limitlerine (MRL) ilişkin risk değerlendirme çalışmalarında da yer almaktadır.

EFSA altında yürütülmekte olan faaliyetlerden bir tanesi de Bitki Koruma Ürünleri ve Onların Kalıntılarına ilişkin Panel (**PPR** - Panel on Plant Protection Products and their Residues)’dir. Bu panelin amacı PRAPeR altında çözümlenemeyen konularda görüş oluşturmak veya özellikle toksikoloji, eko-toksikoloji, doğadaki davranış gibi jenerik konularda bilimsel görüşler oluşturmak ve mevcut risk değerlendirme kılavuzlarını geliştirmektir.

EFSA Kalıntı Limitlerine karar verememekte sadece Komisyona görüş ve bilimsel veri sunmaktadır.

B) Avrupa Bitki Koruma Otoritesi (ECPA- European Crop Protection Authority):

Merkezi Brüksel’de bulunan ECPA, 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifin (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) yayımlanmasından sonra, bitki koruma ürünlerine ilişkin karar alma konusunda AB Araştırma Enstitülerine karşı baskıların artması sonucunda 1992 yılında kurulmuştur.

Üyelerini, Avrupa’daki ülkelerin bitki koruma alanındaki ulusal birlikleri ile sektörde faaliyet gösteren şirketler üyeleridir. AB’deki bitki koruma ürünlerine ilişkin araştırma

geliştirme faaliyetlerini yürütmenin yansira bitki koruma ürünlerine ilişkin yapılan mevzuat çalışmalarında danışmanlık görevinde bulunurlar. Temel görevi; destek ve bağımsız bilimsel tavsiye sunmak ve Üye Devletlerdeki benzer yapılarla yakın işbirliğine yönelik bir ağ yaratmaktır. ECPA'da ülkemizi ZİMİD (Zirai Mücadele İlaçları Üreticileri Derneği) temsil etmektedir.

2.2. AVRUPA BİRLİĞİ BİTKİ KORUMA DÜZENLEMELERİ

2.2.1. Tanımlar ve Bitki Koruma Düzenlemelerinin Önemi

2.2.1.1. Tanımlar

Bitki Koruma:

Hastalık ve zararlıların teşhis edilmesi ve çevre dostu iyi bitki koruma uygulamaları ile zararlı yönetim pratiklerini uygulayarak bitkilerin bu hastalık ve zararlılara karşı korunmasını amaçlayan bilim dalıdır. Bitki koruma alanı; zooloji, botanik, moleküler biyoloji ve genetik, ekoloji, istatistik ve matematiksel modelleme, kimya, fizik, toksikoloji, sosyoloji, psikoloji, ekonomi ile tarımsal üretim tekniklerin bütünleşik bir şekilde bir şekilde kullanılmasını gerektiren bir çalışma alanıdır.

Bitki Koruma Ürünü (BKÜ):

Bitki Koruma Ürünü terimi genellikle pestisitler eş anlamlısı olarak kullanılır. Pestisitler Bitkileri ve bitkisel ürünleri tüm zararlı organizmalara karşı korumak veya bu tür organizmaların etkilerini engellemek, büyüme düzenleyicileri gibi besin maddesi olmadığı halde bitkilerin yaşam fonksiyonlarını etkileyen istenmeyen bitkileri veya bitki kısımlarını yok ederek bitki gelişimini kontrol etmek veya önlemek amaçlarıyla, bünyelerinde bir veya birden çok aktif madde ile sinerjistik, safener gibi yardımcı maddeleri bulunduran ve kullanıcıya bir formülasyon halinde sunulan aktif madde ve preparatlardır. Bitki koruma ürünleri altında ele alınan ürünler; akarisitler, bakterisitler, fungusitler, herbisitler, insektisitler, mollusitler, nematositler, bitki büyüme düzenleyiciler, repellentler, rodentisitler, semio-kimyasallar, talpisitler, virisitler, vb.

Entegre Zararlı Yönetimi (IPM):

Tarımsal ürünlere zarar veren hastalık ve zararlıları ekonomik zarar eşiği altında tutmak amacıyla bir sistem / strateji doğrultusunda tüm zirai mücadele yöntemlerini (kimyasal, biyolojik, fiziksel, kültürel, biyoteknolojik) kullanarak, sosyal ve ekonomik pariteler göz ardı edilmeden yürütülen bir zararlı yönetim programı.

Aktif madde :

Zararlı organizmalara, bitkilere, bitki kısımlarına veya bitkisel ürünlere karşı kullanılan genel veya spesifik etkiye sahip maddeleri, mikro-organizmaları ve virüsleri,

Preparat / Formülasyon: Bitki koruma ürünü olarak kullanılan, iki veya daha fazla maddeden veya mikro-organizmalar veya virüslerden oluşan karışım veya çözeltileri,

Sinerjist: Aktif maddelerle birlikte kullanıldıklarında onların etkisi artıran maddeler

Co-formulant: Pestisitler içerisine bilerek eklenen aktif maddeler haricindeki maddelerdir.

2.2.1.1. Bitki koruma düzenlemelerinin önemi

Artan dünya nüfusu ve buna bağlı olarak gıdaya ve lif ürünlerine olan ihtiyacın günden güne katlanarak çoğalması, besine ulaşmakta güçlük çeken milyonlarca insanın varlığı, zengin ve gelişmiş ülkelerde yaşayan yüksek gelirli insanların doğal ürünlere yöneliminin aslında bir dünya tercihi olmadığını en somut kanıtlarını gözler önüne sermektedir.

Gelişmiş toplumlarda yaşayan bizlerin sağlıklı, güvenli ve kaliteli ürünler tüketmek konusundaki haklı ısrarımız bir tarafa bırakıldığında en önemli sosyal sorumluluklarımızın başında da kimisi yaşadığı coğrafya veya bireysel engelleri nedeniyle, kimisi ise yanlış politikalar nedeniyle birçok zorlukla mücadele ederek yaşamaya çalışan insanların; en öncelikli ihtiyaçlarına ve en önemli hakkı olan sağlıklı besine ulaşabilmelerine destek olmak gelmektedir.

Bu nedenlerden dolayı, yaşam kalitemizin korunabilmesi ve iyileştirilebilmesi için sürdürülebilir tarımsal faaliyetler ve sürdürülebilir kalkınma açısından bitki koruma çok önemli bir rol oynamaktadır.

Öte yandan, bir tarafta tarımsal üretimde doğa dostu, sürdürülebilir kaynak kullanımına olanak veren, insan ve hayvan sağlığının korunmasını ön planda tutan entegre zararlı yönetimi ve entegre ürün yönetimi gibi sistemleri geliştirirken, diğer taraftan da bu programlar altında yüksek verim ve kaliteyi optimize etmeye yardımcı olan yüksek kaliteli, güvenli ve kontrollü Bitki Koruma Ürünlerinin (BKÜ) kullanımına devam etmek konusu önemini korumaktadır.

2.2.2. Avrupa’da Bitki Koruma Faaliyetlerinin Tarihçesi

2000 yılı aşkın bir zamandır, çiftçiler gıda kaynağı bitkisel ürünlerinin korunmasında kimyasalların kullanımını gerekli görmektedirler.

Abdera’dan Demokritos⁷ tohumların ekim öncesinde Sedum⁸ bitkisinin suyu içerisine batırmanın hastalıkları önlediğini belirtmiştir. Romalı Yaşlı Plinius⁹ ezilmiş sedir ağacı yaprak ve külleri ile seyreltilmiş idrarın bitki koruma ürünü olarak kullanıldığında

---

7 Leukippos’un öğrencisi Demokritos, (M.Ö. 460 – 370) Sokrates’ten sonra ölmüş olmasına rağmen, "Sokrates öncesi doğa filozofları"ndan sayılır. Hocasının ortaya attığı teoriyi büyük ölçüde geliştirerek ünlenmiştir. Parmenides’in temsil ettiği tekçilik (monizm) ile Empedokles’in çokçuluğu (pluralizm) karşısındaki aracılık girişimleri sonucu, bugün artık kanıtlanmış bulunan "Atom veya bölünmeyen öz" teorisi ile ünlenmiştir. Varoluş ile ilgili çok kesin bir görüş ortaya koymuştur. Evren'deki oluşuma, kesin bir zorunluluk egemendir. Bütün olup bitenleri bir rastlantı ile izâha çalışmak saçmalaktır. "Yaratılmamış, yok olmayan, değişmeyen varlık, özdeksel atomdur. Öz, maddeyi temsil eder ve onunla her nesne yapılabilir." şeklinde özetlenebilecek bir görüşle, materyalist doğa biliminin ilk temellerini atmıştır. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Demokritos>)

8 Crassulaceae familyası altındaki, geniş bir cins olan Sedum (Dam Kuruğu) içerisinde yaklaşık 400 kadar sukulent tür bulundurmaktadır. Bazı Sedum türleri (örneğin: Sedum acre) bir bakıma toksik olan keskin, biberli ve asitli tatlarının sebebi olan yüksek miktarlarda piperidine alkaloidleri içermektedir. (<http://en.wikipedia.org/wiki/Sedum>)

9 Pliny (Gaius Plinius Secundus), 23 yılında Como, İtalya’da doğdu. Tarihte “Yaşlı Plinius” olarak bilinir. 35 yıllarında babası tarafından Roma’ya götürülüp orada babasının arkadaşı şair ve kumandan Publius Pomponiusdan eğitim almıştır. Roma’da bitkibilim (botanik) ve süslü şekilde budama sanatı üzerine eğitim almıştır. Daha sonra Romalı filozof Senecanın etkisi altında kalarak felsefe ve retorik öğrencisi olmuştur. Hukukta okuyarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Natüralist, tarihçi, ansiklopedisi ve yazar olan Pliny (Plinius), Naturalis Historia (Natural History) adlı ünlü kitabını yazarak tarihi bir eser bırakmıştır. Naturalis Historia 37 kitaptan oluşmaktadır. 79 yılında ise İtalya’daki Vesuvius yanardağının püskürmesiyle hayatını kaybetmiştir. (http://en.wikipedia.org/wiki/Pliny_the_Elder)

değirmiştir. Hastalık ve zararlı kaynaklı çok ciddi tehditler sırasında Papalık fermanı çıkarılarak yasal önlemler alınmıştır¹⁰.

Avrupa'nın 1750 – 1880 yılları arasında gerçekleştirdiği devrim, uluslararası ticarete büyüme ile sonuçlanmasının yanı sıra bitki korumayı ve bitkisel pestisitler olan, pyrethrum¹¹ ve derris'in¹² kullanımını teşvik etmiştir.

19.uncu yüzyılda patates mildiyösü (*Phytophthora infestans*) Avrupa'yı iki kez vurmuştur. 1845 ve 1846 yıllarında İrlanda'da ki patates bitkilerinin tamamı mildiyö etmeni fungusun geniş etkisi nedeniyle tahrip olmuştur. 1,5 milyon insan açlık yüzünden hayatını kaybetmiş, 2,5 milyon insan Amerika'ya göç etmek zorunda kalmıştır. 1917 – 1918 yılları arasında Almanya'da "Turp Kışı" olarak anılan dönemde yaklaşık 750.000 kişi hayatını kaybetmiştir. Bu kayıpların en önemli sebebi hem birinci dünya savaşı döneminde tüm gençlerin askere alınmış olması nedeniyle üretim ve hasatta azalmış iş gücü, hem de mildiyö enfeksiyonu nedeniyle yok olan patateslere alternatif mevcut tek ürün olan turp ile beslenilmeye çalışılmış olup zorlu kış şartlarında açlık nedeniyle daha hassas duruma düşmüş olmasıdır. Günümüzde ise modern fungusitler aracılığı ile mildiyö etmeni kontrol altında alınmıştır.

1880'li yıllarda, çiftçiler zararlı ve hastalık mücadelesinde, birçoğu oldukça yüksek toksisiteye sahip olan ve dolayısıyla kullananlar için çok tehlikeli olan organik ve inorganik kimyasalları (nikotin, bakır çözümleri, arsenik, siyanür, sülfür tozu ve yakıcı kireç) kullanmaya başlamışlardır. Yine aynı dönemde yalnızca kültürel, biyolojik, fiziksel ve kimyasal zararlı mücadelesine ilişkin bilgiler içeren kitaplar, makaleler ilk

---

10 Örneğin; 1476 yılında, İsviçre Bern'de tel kurtları mahkemeye çıkartılarak, suçlu bulunmuş, başpiskopos tarafından aforoz edilmiş ve cezalandırılmıştır. 1485 yılında Valence yüksek papazı, kendisinden önce ortaya çıkma emri vermiş, alanı terk etmeye mahkûm etmiştir. (Annonymus, 2007. ECPA Web site: <http://www.ecpa.eu>)

11 Pyrethrum, Chrysanthemum cinsine ait birçok Eski Dünya bitkisine verilen isimdir. Çoğunlukla gösterişli çiçekleri nedeniyle süs bitkisi olarak yetiştirilmektedir. Diğer taraftan, bu bitkiler doğal insektisitler olarak ta adlandırılmaktadırlar. *C. cinerariifolium* ve *C. coccineum* türlerinin kurutulmuş çiçeklerinden yapılan insektisitler özellikle Orta Doğu'da yüz yıllar boyunca tavsiye edilen bir ilaç olarak kullanılmış olup, dünya genelinde Avusturya menşeli Zacherlin markasıyla satılmıştır.

12 Derris, Güney Asya, Yeni Gine ve güney batı Pasifik Adalarında yetişen tırmanıcı bir baklagil bitkisidir. Kökleri güçlü bir insektisit ve balık zehri olan rotenone içermektedir. Derris tozu olarak ta bilinen organik insektisit bezelye gibi baklagiller üzerindeki zararlılarla mücadelede kullanılmaktadır. Yüksek toksisitesi ve yüksek rotenone içeriği nedeniyle ekoloji uzmanları ve organik üreticiler tarafından artık uygun bulunmamaktadır.

kez yazılmış, kimyagerler daha gerçekçi maddelerin sentezine başlamışlardır. (ECPA web site).

Geçen zaman, ilerleyen teknoloji ile biyoloji ve kimya alanlarındaki yeni buluşlar ışığında şekillenen bitki koruma alanı, uluslararası politikalarındaki gelişmeler, üretici tüketici ilişkilerinin de etkisiyle bugün bulunduğumuz noktaya kadar gelmiştir. Günümüzde moleküler biyoloji ve genetik, biyo-teknoloji ve nano-teknoloji alanındaki çalışmalarla ufku daha da genişleyen bitki koruma konusu tarımsal üretimin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir.

2.2.3. AB Bitki Koruma Ürünleri Sektörü ve Bitki Koruma Politikasının Yasal Temelleri

2.2.3.1. Avrupa Birliği ve Türkiye bitki koruma ürünleri sektörü

Dünya BKÜ pazarı günümüzde yaklaşık 36 milyar \$'lık ekonomik büyüklüğe sahip olup, yıllara göre ekolojik ve ekonomik nedenlerle ufak değişiklikler göstermekle birlikte, genel olarak büyüme eğilimindedir¹³. BKÜ pazarına bölgesel olarak baktığımızda, en büyük payın dünya pazarının 1/4'ünü oluşturan Avrupa Birliği'ne ait olduğunu¹⁴ ve onu sırasıyla NAFTA, Asya, Latin Amerika ve Afrika/Ortadoğu pazarlarının takip ettiği görülmektedir (Şekil 1).

Güncel veriler ışığında değerlendirildiğinde, önümüzdeki yıllarda %1'lik ortalama bir büyüme sergileyeceği öngörülen dünya BKÜ pazarının, 2009 yılında 32 milyar \$'lık bir ekonomik değer alacağı tahmin edilmektedir¹³.

BKÜ pazarının büyüme eğilimine olumlu ve olumsuz etki yapan faktörler incelendiğinde belli başlı gelişmeler şöyle tespit edilmiştir¹³:

Olumlu faktörler

1. AB'nin yeni üyelerindeki tarımsal üretim ve BKÜ pazarındaki büyüme,

---

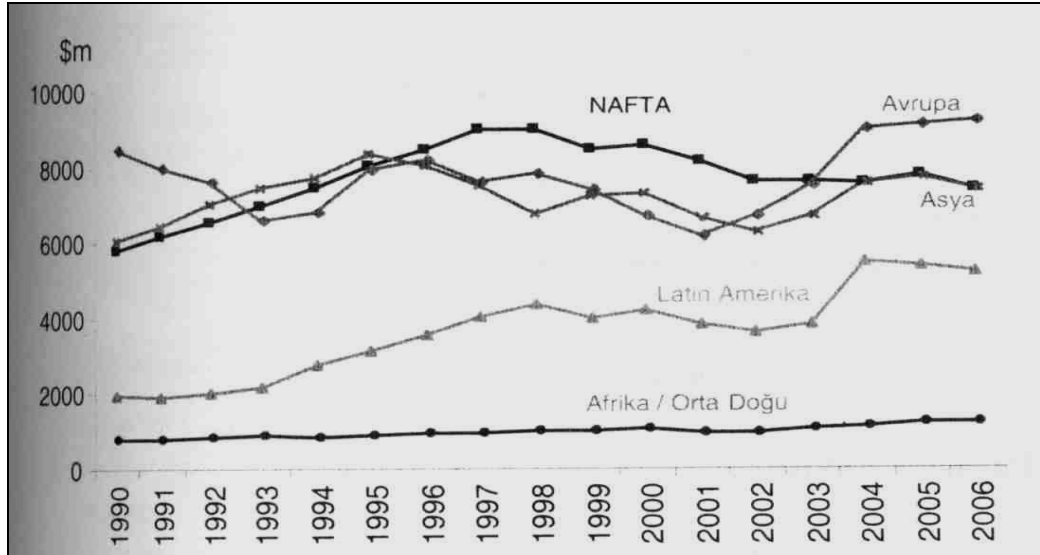
13 Kantarcı, M.; 2007. "Global BKÜ Pazarı ve ARGE" Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi Bildiriler Kitabı 2007. s.13-23.

14 Anonymous, 2007. European Union website: <http://www.europa.eu> "Towards a thematic strategy on sustainable use of pesticides". Erişim tarihi: 20.09.2007

2. Latin Amerika'daki ekonomik gelişme,
3. Doğu Asya ülkelerindeki ekonomik gelişme beklentisi,
4. Rusya ve Ukrayna'daki gelişme ve büyüme potansiyeli,
5. GDO'lu ürün çeşitliliğinin/kullanım oranlarının olası genişlemesi, ürün pazarlarının büyümesi (fungisit kullanımı),
6. Hindistan'daki gelişme ve sınaî mülkiyet haklarının gelişmesi
7. AB'nde yeni ve modern ilaçların devreye girecek olması

Olumsuz faktörler

1. ABD'de bazı BKÜ'lerindeki fiyat düşüşleri,
2. Japonya ve Kore'de BKÜ pazarının daralması,
3. AB'nin genişlemesine bağlı olarak değişen tarımsal destekler,
4. AB şeker fiyatı desteğinin sona ermesi,
5. Zararlı ve hastalıklara karşı dirençli GDO ürünlerin artışı ile ortaya çıkabilecek BKÜ ihtiyacında ki daralma,
6. Tarım ürünlerinin fiyatlarının düşmesi,
7. ABD'de ve AB'nde tarım politikalarındaki olumsuz gelişmeler.

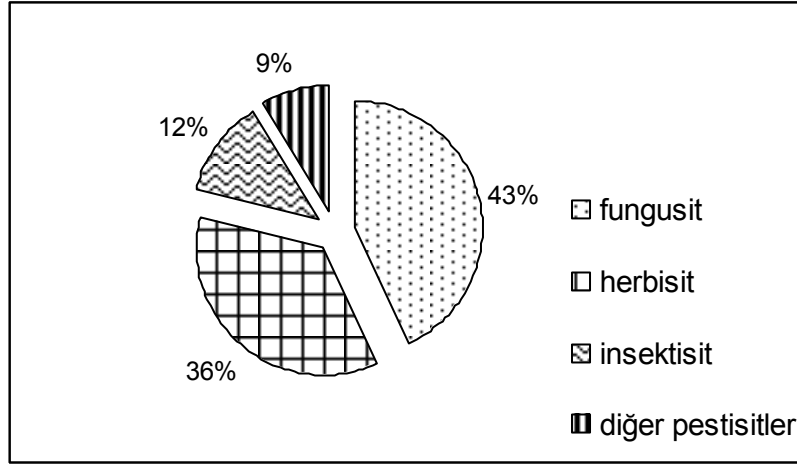
Şekil 1: Dünya BKÜ Pazarının Dağılımı¹³

Avrupa Birliği içerisinde, yılda ortalama satılan aktif madde miktarı yaklaşık 320.000 ton kadar olup, satılan BKÜ'lerin %43'ünü fungusitler oluşturmaktadır. Fungisitleri

sırasıyla herbisitler (%36), insektisitler (%12) ve diğer pestisitler (%9) izlemektedir¹⁴ (Şekil 2).

1990'lı yılların başında AB ortak tarım politikasının olumsuz etkisiyle pazarda görülen küçülme 1994 – 1998 arasında üreticilere sağlanan serbestlik, GATT'taki değişiklikler ve uygun iklim koşulları nedeniyle yeniden yükselme eğilimine girmiştir. 2000'li yılların başında BKÜ pazarı üzerinde önemli etkileri olan GDO pazarındaki büyüme eğilimi, GDO'lu ürünlerdeki artış, düşük ürün fiyatları, azaltılan destekler ve Asya Krizi gibi nedenlerle pazarın belirgin bir şekilde küçüldüğünden söz edilebilmektedir¹³.

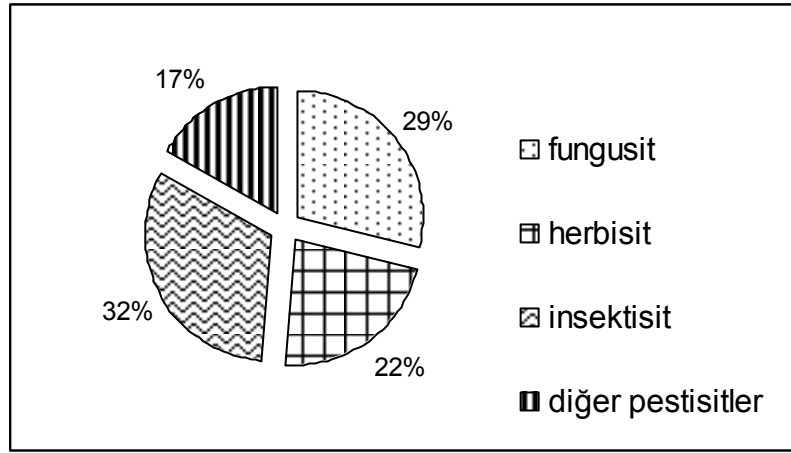

Şekil 2: AB içerisinde yılda ortalama satılan yaklaşık 320.000 ton aktif maddenin dağılımı.

Avrupa BKÜ üretim endüstrisi, yaklaşık 35.000 çalışan ile en büyük istihdama sahip sektörlerin başlarında gelmektedir¹³. Ülkemizde de tarımsal üretim içerisinde ki en önemli sektörlerden biri olan BKÜ sektörünün önümüzdeki 10 yıl içinde orta derecede büyüyeceği öngörülmekte olup 2006 yılında 195 milyon €'luk ekonomik büyüklüğe ulaşmıştır. Bu değer %39'unu insektisitler, %29'unu herbisitler, %23'ünü fungusitler ve %9'unu da diğer ürünler oluşturmuştur¹⁴. Türkiye BKÜ pazarının da normal koşullarda yılda ortalama %3–5 gibi büyüme oranlarıyla gelişeceği tahmin edilmektedir.

Ülkemizde satılan 53.860 ton BKÜ'nün ürün temelli dağılımı incelendiğinde ilk sırayı insektisitlerin (%32) aldığı görülmektedir. Daha sonra fungusitler (%29), herbisitler (%22) ve diğer pestisitler (%17) gelmektedir¹⁵ (Şekil 3).

Ülkemiz ve AB üyesi devletlerin BKÜ tüketimi karşılaştırıldığında, AB'ye oranla birim tarımsal alan başına ülkemizde halen oldukça düşük miktarlarda tarım ilacı kullanılmakta olduğu (Örneğin; Yunanistan'da birim tarım alanına ilaç kullanımı ülkemizden 9 kat, İtalya'da 11 kat, Portekiz'de 17 kat; Danimarka'da 2 kat ve Avusturya'da 4 kat daha fazla BKÜ kullanıldığı görülmektedir) (Çizelge 1), ancak bazı yoğun tarım bölgelerimizde bu değer AB ülkeleri düzeyine ulaştığını izlenmektedir. Buna sebep olarak, ekonomik değeri yüksek tarım ürünlerinin bu alanlarda yetiştirilmekte olduğu ve yine aynı bölgelerimizde örtü altı yetiştiriciliğin çok önemli ve büyük bir faaliyet alanı olduğu gösterilebilir. Ayrıca söz konusu bölgelerimizden bir çoğunun iklimsel şartları zararlı popülasyonlarının gelişimine olumlu etkide bulunarak ve döl sayılarını arttırmakta bu nedenle de yıllık ilaçlama sayısını arttırmaktadır.

Şekil 3: Türkiye'de yılda ortalama satılan yaklaşık 53.860 ton aktif maddenin dağılımı

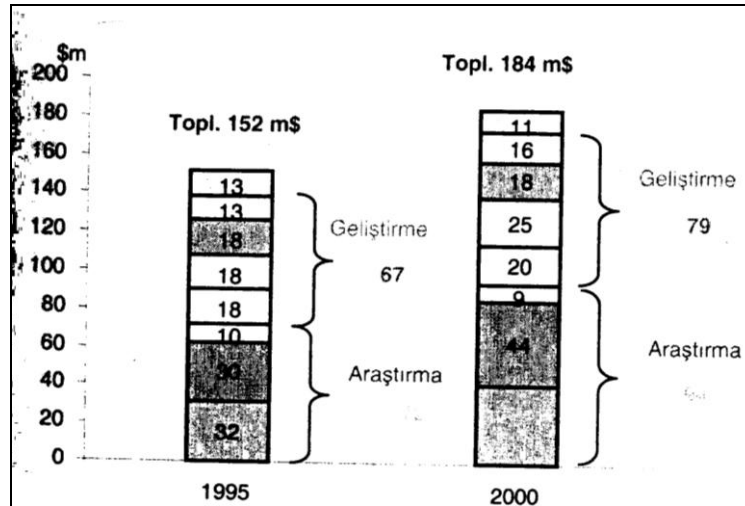
AB'de, sektörde faaliyet gösteren firmalara bakıldığında lobi gücü yüksek, güçlü ekonomik yapıya sahip, yatırım alanı geniş ve Ar-Ge çalışmalarının oldukça gelişmiş ve

15 Anonim 2006, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı verileri

Ar-Ge'ye ayrılan bütçesinin oldukça fazla olduğu görülmektedir¹⁶. Ar-Ge harcamaları göz önüne alındığında AB içerisinde bir aktif maddenin araştırılması, geliştirilmesi, ruhsatlandırılması ve pazara sunulması için harcanan finansman miktarı yaklaşık 200 milyon Euro civarındadır^{13 - 16 - 17} (Şekil 4). AB'nde bugünün koşullarında ruhsat güncelleme maliyeti 3,6 milyon Euro'ya mal olmakta ve AB'nde yılda toplam 500 milyon Euro BKÜ ruhsat maliyeti ortaya çıkmaktadır (Şekil 4).

Çizelge 1 : Ülkelere Göre Aktif Madde Kullanım Miktarı¹³

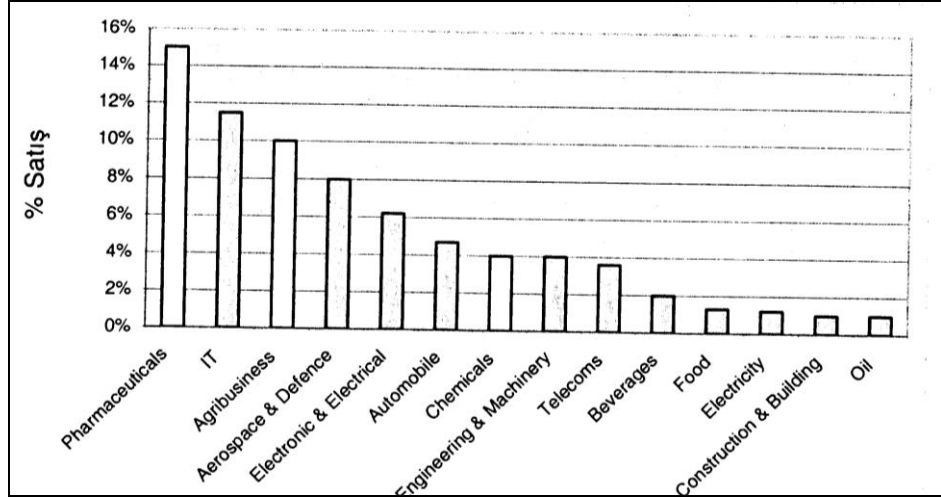
Ülkeler	A. Md Tüketimi (kg/ha)	Faktör
Türkiye	0.47	1
Yunanistan	4.41	9 x
İtalya	5.25	11 x
İspanya	3.09	6 x
Portekiz	8.36	17 x
Fransa	4.24	8 x
Almanya	2.42	5 x
İngiltere	3.57	7 x
Hollanda	10.23	21 x
Avusturya	2.06	4 x
Danimarka	1.18	2 x
Macaristan	1.75	3 x

Şekil 4: Yeni bir BKÜ'nün Maliyeti¹³

16 Gürkan, O., Güzelordu, T. ve Burçak, A.A.; 2007. "Avrupa Birliği Bitki Koruma Ürünleri Politikası ve Türkiye" Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi Bildiriler Kitabı 2007. s.37-49.

17 Anonymous, 2003. ECPA's Final Report on "The cost of new agrochemical product discovery, development and registration in 1995 and 2000". p. 8

Şekil 5: Sektörel AR-GE Yatırım Oranları ¹³

2.3.2.2 AB'de bitki korumanın yasal temelleri

Avrupa Birliği Bitki Koruma alanındaki düzenlemeleri, temel olarak Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması ve Değerlendirilmesi ile Maksimum Kalıntı Limitleri konularından oluşmaktadır.

1. Maksimum Kalıntı Limitleri,

- Örnekleme: 2002/63/EC sayılı ve 11 Temmuz 2002 tarihli bitkisel ve hayvansal orijinli ürünlerin içinde ve üzerinde bulunan pestisit kalıntılarının resmi kontrolü için Topluluk örnekleme metodlarını oluşturan ve 79/700/EEC'yi tadil eden Komisyon Direktifi. (OJ L 187, 16.7.2002, p. 30–43)
- Limitler: 4 direktif → 1 tüzük

2. Ruhsatlandırma ve Pazara Sunma.

- 79/117/EEC sayılı ve 21 Aralık 1978 tarihli belirli aktif maddeleri içeren bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzını ve kullanımını yasaklayan Konsey Direktifi. (OJ L 33, 8.2.1979, p. 36–40)
- 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32): Değerlendirme, Ruhsatlandırma ve Pazara Sunma

Diğer taraftan bitki koruma başlığı altında yer alan BKÜ'lere ilişkin yukarıda bahsedilen mevzuattan doğrudan etkilenen ve etkileyen, ayrıca yine BKÜ'lere ilişkin bir takım düzenlemeleri içerisinde barındıran başka dokümanlar da mevcuttur.

Avrupa Birliği, 80'li yılların başlarında başlayan ve günümüzde devam eden çalışmalar ile çevrenin ve insan sağlığın korunması konularını tüm politikalarına entegre etmektedir. Mevcut bitki koruma düzenlemeleri de bu değişikliklerden oldukça fazla etkilenmektedir.

AB bitki koruma düzenlemeleri 2006 yılı itibari ile çevre ve insan sağlığı üzerinde oldukça yüksek riskler oluşturan Bitki Koruma Ürünlerinin yalnızca ruhsatlandırılması ve piyasaya arzı konusu ile ele alınmasının yeterli olmadığı mevcut düzenlemeler içerisine mutlaka pestisitlerin kullanımına yönelik bir takım düzenlemelerin de yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Daha önceden BKÜ'lerin ruhsatlandırılması, atıklarının yönetilmesi ve kalıntılarının izlenmesi konuları topluluk içerisinde detaylı bir şekilde düzenlenirken, sağlık ve çevresel risklerin kaynağı olan BKÜ'lerin kullanım aşaması hep göz ardı edilmiştir.

Hali hazırda pestisitlerin kullanımına ilişkin bir takım kuralları içeren düzenleme ve politika mevcut olmakla birlikte bu politikalarında yeni gelişmeler ve anlayış içerisinde eksikliklerinin giderilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu düzenleme ve politikalar¹⁸:

- a) Çevreye ilişkin konular, 1980'li yılların ortasından başlamak üzere OTP'yi oluşturan çeşitli düzenlemelerin içerisine entegre edilmektedir. Özellikle 1992 reformuyla bu çalışmalar hızlanmıştır. Bu durum, tarımsal üretim metotlarında çok önemli etkilerde bulunmuştur. 1998 yıllarında yapılan bir araştırma pestisit kullanımındaki değişikliklerin %20'sinin OTP'nin etkisi şeklinde kabul edilebileceğini ortaya koymaktadır. Bu oran özellikle yüksek pestisit kullanımının söz konusu olduğu ve büyük OTP ödemelerinin mevcut olduğu pamuk ve tütün gibi ürünlerde daha da artmaktadır.

---

18 Anonymous, 2007. "EU Policy for a sustainable use of pesticides. The story behind strategy". European Communities. p. 11

- b) Su Çerçeve Direktifi: 2000/60/EC sayılı su politikası alanında Topluluk eylemlerine yönelik çerçeve oluşturan Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi (OJ L 327, 22.12.2000), 2000 yılında yayımlandıktan sonra tüm yüzey ve yeraltı sularının kimyasal ve ekolojik durumunun değerlendirilmesi, izlenmesi ve yönetilmesi için bir çerçeve oluşturmuştur. Direktif sular için özellikle tehlike oluşturan 33 öncelikli maddeyi listelemiştir ki bunlardan 13 tanesi BKÜ'ler içerisinde kullanılan aktif maddelerdir. Bu maddeler için hali hazırdaki limit değeri (0.1 µg/l) iyi yer altı suyu düzeylerini oluşturan maksimum izin verilen konsantrasyonlar.
- b) 396/2005/EC sayılı ve 23 Temmuz 2005 tarihli bitkisel ve hayvansal orijinli gıda ve yemler içerisindeki maksimum kalıntı limitlerini belirleyen ve 91/414/EEC sayılı Konsey Direktifini geliştiren Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (OJ L 70, 16.3.2005, p. 1–16), gıda zincirinin son halkası olan tüketicilerin sağlıklarına zarar vermeyecek şekilde maruz kalma düzeylerinin sınırlandırılmasını amaçlamaktadır. MRL düzeylerinin izlenmesi, profesyonel kullanıcılar için iyi tarım uygulamaları sırasında ruhsatlandırılmış ürünün nasıl kullanılması gerektiğini belirlerler.
- c) Atık Çerçeve Direktifi (75/442/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1975 tarihli atıklara ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 194, 25.7.1975, p. 39–41)) ve Tehlikeli Atıklar Hakkındaki Direktif (91/689/EEC sayılı ve 12 Aralık 1991 tarihli tehlikeli atıklara ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 377, 31.12.1991, p. 20–27)), atıkların ve tehlikeli atıkların güvenli olarak toplanmasına ilişkin kurallar ortaya koymaktadır. Boşalmış, pestisit kapları Atık Çerçeve Direktifi hükümleri doğrultusunda toplanmalı ve yönetilmelidir. Kullanılmamış, tarih geçmiş veya yasaklanmış pestisitlerin toplanması ve yönetimi ise Tehlikeli Atıklar Direktifi hükümlerine göre yapılır.
- d) Pestisitler, özellikle de pestisitlerin daha sürdürülebilir şekilde kullanılmasının sağlanması ve kullanımın azaltılmasına yönelik araştırmalar AB'nin Araştırma ve Geliştirme Çerçeve Programları kapsamlarında yıllardır desteklenmektedir. 2003 yılında Komisyon, Avrupa Çevre ve Sağlık Stratejisini kabul etmiştir. Stratejinin amacı, (kimyasallara ve pestisitlere maruz kalmayı da içerecek şekilde) çevresel koşullar nedeniyle oluşan hastalıkların azaltılmasıdır. Özellikle toplum içerisindeki

hassas gruplar, özellikle çocuklar, üzerine yoğunlaşmış olup pestisitlerin sürdürülebilir kullanımına katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

- e) Pestisitlerin kullanımı konusu kısmen işçi sağlığı ve güvenliği direktifleri altında da ele alınmaktadır. Ancak bu düzenlemeler, en geniş pestisit kullanıcı grubu olan kendileri adına çalışan çiftçileri kapsamaktadır.

AB'nin bitki koruma alanındaki diğer bir önemli konuda konunun paydaşlarına getirdiği iş yüküdür. BKÜ'lerine ilişkin yukarıda da genel hatlarıyla verilen yasal düzenlemelerin özellikle ruhsatlandırma ve pazara arza ilişkin topluluk kurallarını koyan 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) oldukça detaylı ve ruhsata ilişkin başvuru dosyasında bulunması istenen verilen oldukça fazla olması nedeniyle sektörde faaliyet gösteren firmalar kadar, ruhsatı düzenleyecek olan sorumlu ulusal otoritenin de iş yükü oldukça artmaktadır. Bazı kaynaklarda, ilk ruhsat başvuru dosyasının yaklaşık büyüklüğünün 60,000 sayfayı bulabildiği belirtilmektedir¹⁹.

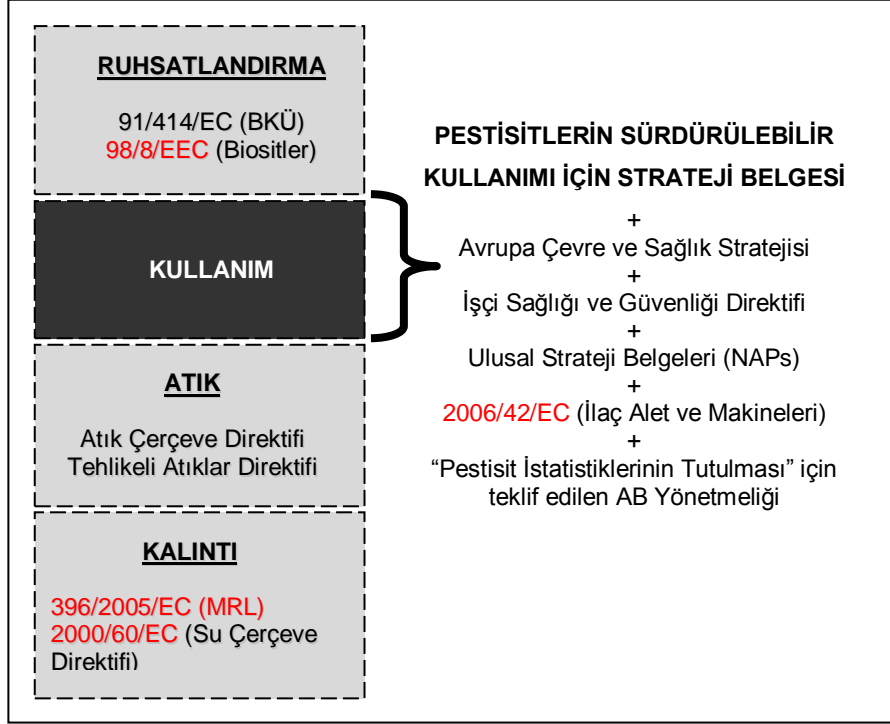
Avrupa Birliği bitki koruma düzenlemelerindeki boşlukların giderilmesi ve mevcut politika hedeflerinin ve unsurlarının modern dünya gereksinimlerini karşılayacak şekilde geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bundan dolayı çıkarılacak yeni düzenlemeler ve mevcut mevzuatın çevre ve sağlığın korunması konularını da içerecek şekilde

---

19 Bir aktif maddenin AB taleplerini karşılayabilmesi için sahip olması gereken ilk ruhsat başvuru dosyasının hacmi 60.000 sayfaya kadar çıkabilmekte olup ortamları bir dosyanın büyüklüğü 25.000 – 30.000 sayfa arasında değişmektedir. Bu miktar yaklaşık olarak 60 adet klasör veya 4 metrelik doğrusal bir saklama ünitesine ancak sığdırılabilmektedir. Dosya hacimlerinin bu kadar yüksek olmasının sebebi ruhsata ilişkin Konsey Direktifinde (91/414/EEC) olarak istenen verilerin – ki bunlar aktif maddenin kullanıcılar, tüketiciler ve çevrenin korunması anlamında gerekli test sonuçlarını ve bilgileri kapsamaktadır- oldukça fazla ve detaylı olmasıdır. Diğer taraftan; AB içerisinde mevcut aktif maddelere ilişkin 1992 yılında başlayan ve 2008 yılında tamamlanması öngörülen tekrar gözden geçirme programı sonunda EK 1 içerisinde yer alacak aktif maddelere ilişkin başvuru dosyalarından her AB üyesi devletin bir tane sahip olmayı isteyeceği düşünülürse her üye devletin yaklaşık olarak 30.000 klasörü taşıyacak, 2 km'lik doğrusal bir saklama ünitesine ihtiyaç duyacağı ön görülmektedir. Bir başka sorun söz konusu dosyaların hazırlanması sırasında harcanan kâğıt miktarı ve yaklaşık olarak 12.000 kg ağırlığa sahip olacak dosyaların yaklaşık baskı, kopyalama, bir araya getirme ve taşıma maliyeti 180.000 € kadardır.

Bu sorunun çözümü için ECPA, Avrupa Komisyonu ve Üye Devletler 1995 yılında bir araya gelerek, Yetkili makamlara dosyaların kolaylıkla sunulabilmesi, dosyalara uzun süreli erişim, dosyalarda var olan bilgilere erişimde maliyet azaltıcı elektronik ortamın kullanılması sağlamak amacıyla elektronik bir standart olan **CADDY** (Computer Aided Dossier and Data Supply)'i oluşturmak üzere ortak bir çalışma yürütmeyi kabul ettiler. 1995 yılında Amerikalı ve Kanadalı yetkililer ile sektörde faaliyet gösteren sanayi kuruluşları bu gruba katılarak küresel bir platform oluşturmak ve mevcut programı geliştirmek amacıyla 1999 yılına kadar çalışmalarına devam etmiştir.

sadeleştirilmesi, mevcut düzenlemeler içerisindeki boşlukların doldurulması ve eksikliklerinin giderilerek tekrar yapılandırılması ön görülmektedir. Şekil 6 de en son güncellemeler ile BKÜ'lere ait yasal zemin ortaya konmaya çalışılmıştır.

Şekil 6: En son güncellemeler ile AB BKÜ'lere ait yasal zemin¹⁴⁻²⁰

2.2.4. Mevzuatın İçeriği

2.2.4.1. MRL'lerine ilişkin düzenlemeler

2.2.4.1.1. MRL'lerin belirlenmesi ve risklerinin analizi

Bugün 27 üye devlete sahip olan AB içerisinde bir birinden oldukça farklı maksimum pestisit kalıntı limitleri belirlenmiştir. Bir üye devletin güvenli bulduğu limitler diğer bir

20 98/8/EC sayılı ve 16 Şubat 1998 tarihli biyosidal ürünlerin piyasaya arzına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi (OJ L. 123 of 24 April 1998 pp 01-63)
2006/42/EC sayılı ve 17 Mayıs 2006 tarihli 95/16/EC sayılı Direktifi geliştiren ve makinalar hakkındaki Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi (OJ L 157, 9.6.2006)

devlet için kabul edilemez olabilmektedir. Bu anlayış farklılığının en önemli sebebi üye devletlerin bir birinden farklı beslenme alışkanlıklarına sahip olmasıdır²¹.

Diğer taraftan, AB'nin tamamı için esas oluşturacak MRL'lerin belirlenmesi çalışmaları bilimsel temellere dayandırılarak, bebekleri de içerecek şekilde tüm tüketicilerin korunması hedefiyle, EFSA'nın işbirliği ile Komisyon ve üye devletlerin eşit sorumlulukları altında yürümektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) – Codex Alimentarius işbirliğinde belirlenerek tavsiye edilen Gıdalar ve üzerinde bulunabilecek uluslararası maksimum pestisit kalıntı limitlerini dikkate alan AB kendi içerisinde yasal limitler tespit etmiştir.

MRL'lerin Maksimum Toksikolojik Limitler olmadığı unutulmaması gereken bir noktadır. MRL'ler iyi tarım uygulamaları (İTU) temellidir ve eğer İTU kriterlerine uygun pestisit kullanımı yapılmış ise ürünler üzerinde bulunması hedeflenen maksimum kalıntı limitleri olarak belirtilmektedir. Bununla birlikte, MRL'lerin belirlenmesi sırasında Toksikolojik limitlerin yükseltilmemesine dikkat edilmektedir.

Eğer Topluluk genelinde herhangi bir pestisit/ürün kombinasyonuna yönelik limitler oluşturulmamış ise her Üye Devlet tüketici sağlığını korumak amacıyla gerekli MRL'leri ulusal düzeyde belirler.

Maksimum Kalıntı Limitleri;

- Üye ülkelerdeki ve üçüncü ülkelerde ki iyi tarım uygulamaları ile uyumlu olacak şekilde belirlenir.
- Farklı yaş gruplarındaki tüketiciler açısından risk değerlendirmesi yapıldıktan sonra eğer güvenli bulunursa belirlenir.

---

21 Anonymus, 2007. EFSA Web Site. "EFSA evaluates proposed temporary EU Maximum Residue Levels" http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_1178620835601.htm. Son Erişim Tarihi: 29.10.2007

- Bununla birlikte, limitleri aşan durumlar yakından izlenerek, değerlendirilir ve Üye ülkelerde ki yetkili makamlar ile “gıdalar için hızlı alarm sistemi (Rapid Alarm System)” yoluyla tüketiciyi potansiyel risklerden korumak amaçlanmaktadır.

MRL’ler belirlenirken;

- a) Doğru şekilde pestisit uygulaması (İTU) yapılmış tarımsal ürünler üzerindeki veya içerisindeki kalıntıları belirlemek için tarımsal kontrol denemeleri oluşturulmaktadır.
- b) Tüketici tarafından kalıntı alım/giriş şekillerine yönelik modellemeler oluşturularak, Avrupa popülasyonu ve ulusal popülasyonlar ile alt popülasyonlar için normal ve en kötü koşullar altında günlük kalıntı alım değerleri belirlenmektedir.
- c) Pestisitler üzerine yapılan toksikolojik testlerden elde edilen veriler “günlük kabul edilebilir alım” (ADI) değerlerini oluşturmada kullanılır. Bu değerler genellikle ömür boyu (kronik) maruz kalma sürecince hiçbir ters etki oluşturmayan en yüksek dozu içermekte ve ardından uygun güvenlik faktörleri uygulanmaktadır. Yakın zamanda ortaya çıkan görüş, kimi kalıntıların kısa süre (akut) içinde toksik etki yaratabileceği, bu nedenle kronik maruz kalma senaryolarının MRL’lerin belirlenmesi açısından uygun olmadığı yönündedir. Bu konu Komisyon içerisinde ve Topluluk içerisinde yoğun bir şekilde tartışılmaktadır. Bu olasılığında göz önüne alınması için Akut Referans Doz (ARfD) ve tüketici alım modelleri tekrar gözden geçirilmektedir.
- d) Eğer tahmini tüm ürünler için (b) maddesinde belirtilen yöntemler ile belirlenen günlük tüketici alımı, (c) maddesi altında belirlenen ADI’ya oranla daha düşük ise (a) maddesi altında belirlenen kalıntı limitleri MRL olarak kabul edilir. Hesaplanan alım düzeyinin daha yüksek çıkması durumunda ise, (a) maddesinde belirtilen kullanım düzeyleri modifiye edilerek ürünler üzerindeki kalıntı düzeyi düşürülmelidir. Eğer bu mümkün olmayacak ise bu pestisit o ürün üzerinde

kullanılmasına izin verilmez ve MRL'si "limit of determination" yani 0 olarak kabul edilir.

- e) İşlenmiş ürünler ve kompoze gıdalar için MRL'ler genellikle tarımsal ürün için belirlenen MRL temellinde uygun seyreltme veya konsantrasyon faktörü uygulaması yoluyla oluşturulur. Kompoze gıdalar için MRL'ler içeriklerin kompoze gıda içerisindeki ilişkili konsantrasyonları göz önüne alınarak belirlenir. Bu uygulamaya bir istisna olarak belirli işlenmiş ürünler ve kompoze gıdalar için özel MRL'ler belirlenebilir.

2.2.4.1.2 MRL'lere ilişkin AB Mevzuatı

Gıdalar ve yemler üzerinde ve içerisinde bulmasına izin verilen maksimum pestisit kalıntı limitlerinin belirlendiği 4 temel tüzük bulunmaktadır.

Bunlar;

- 76/895/EEC sayılı ve 23 Kasım 1976 tarihli meyve ve sebzeler üzerindeki ve içindeki maksimum pestisit kalıntı limitlerini belirleyen Konsey Direktifi (OJ L 340, 9.12.1976, p. 26).
- 86/362/EEC sayılı ve 24 Temmuz 1986 tarihli tahıllar üzerindeki ve içindeki maksimum pestisit kalıntı limitlerini belirleyen Konsey Direktifi. (OJ L 221, 7.8.1986, p. 37).
- 86/363/EEC sayılı ve 24 Temmuz 1986 tarihli hayvansal ürünler üzerindeki ve üzerindeki maksimum pestisit kalıntı limitlerini belirleyen Konsey Direktifi (OJ L 221, 7.8.1986, p. 43)
- 90/642/EEC sayılı ve 27 Kasım 1990 tarihli meyve ve sebzeleride içecek şekilde belirli bitkisel orijinli ürünler üzerindeki ve üzerindeki maksimum pestisit kalıntı limitlerini belirleyen Konsey Direktifi (OJ L 350, 14.12.1990, p. 71).

Ayrıca, yukarıda adarı verilen 4 tüzüğü birleştirerek, bitkisel ve hayvansal orijinli gıdalar ve yemler içerisindeki ve üzerindeki maksimum kalıntı limitlerini belirleyen 396/2005/EC sayılı ve 23 Temmuz 2005 tarihli bitkisel ve hayvansal orijinli gıda ve yemler içerisindeki maksimum kalıntı limitlerine ilişkin ve 91/414/EEC sayılı Konsey Direktifini geliştiren Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (OJ L 70, 16.3.2005, p.

1–16) 2008 yılı itibariyle kullanılmaya başlayacaktır. Bu direktifin içeriğine göz attığımız zaman MRL’lerin iki kategori altında değerlendirmekte olduğunu görmekteyiz:

- **Kesin Toleranslar:** AB düzeyinde belirlenmiş limitlerdir. (EK II içerisinde listelenmektedir)
- **Geçici Toleranslar:** Henüz AB düzeyinde belirlenmemiş olan limitlerdir. Üye devletler düzeyinde belirlenmiş MRL’lerin karışımıdır veya Topluluk dışından ithalatı düzenlemek için ihtiyaç duyulan limitlerdir. Geçici MRL’ler tüzük içerisine aktarılmadan önce tüketici güvenliğine ilişkin etkileri araştırılmaktadır. Geçici MRL’ler parça parça gözden geçirilerek uygun bulunanları kesin listeye eklenmektedir. (Ek III içerisinde listelenmektedir)

396/2005/EC’nin ekleri:

EK I: Bitkisel ve hayvansal orijinli ürünleri listeler. 178/2006 sayılı tüzükle oluşturulmuştur.

EK II: MRL’lerine karar verilmiş Aktif Maddeler

Ek III: MRL’lerine henüz karar verilmemiş Aktif Maddeler

Ek IV: MRL’ye ihtiyaç duyulmayan Aktif Maddeler

Ek V: Varsayılan değerler henüz yayınlanmamışlardır.

Kontroller, için örnekleme MRL direktiflerinde belirtildiği üzere 2002/63/EC sayılı ve 11 Temmuz 2002 tarihli bitkisel ve hayvansal orijinli ürünlerin içinde ve üzerinde bulunan pestisti kalıntılarının resmi kontrolü için Topluluk örnekleme metotlarını oluşturan ve 79/700/EEC’yi tadil eden Komisyo Direktifin (OJ L 187, 16.7.2002, p. 30–43) ekinde belirtilen prosedüre uygun olarak yapılır.

2002/63/EC’nin ekleri:

- Bir partiden alınacak minimum birincil örnek sayısı
- İstatistik temelli: örnek sayısı hedeflenen uygunsuzluk bulma olasılığına bağlı olarak değişir.
- Birincil örnekleri tanımlar ve minimum laboratuvar örnek büyüklüğünü belirler

2.2.4.2. BKÜ'lerin ruhsatlandırılması ve pazara arzına ilişkin düzenlemeler

AB Komisyonunun “Bitki Koruma Ürünlerinin” ruhsatlandırılmasına ilişkin düzenlemeler kapsamında en önemli konu insan sağlığı ve çevredir.

AB Komisyonu 1993 yılından itibaren çok iddialı bir iş programı yürütmektedir. Komisyon AB’de kullanılan BKÜ’lerini aktif madde bazında tekrar gözden geçirme programı oluşturmuştur. Bilimsel değerlendirme temeline dayalı olan bu tekrar gözden geçirme programında, her başvuru sahibi aktif maddenin, insan sağlığı, çevre ve gıda zincirindeki kalıntılar yönüyle güvenli olarak kullanılabilceğini kanıtlaması gerekmektedir. Bu programın 2008 yılı itibariyle tamamlanması ön görülmektedir²².

Mevcut sistemde BKÜ ruhsatlandırılması ve pazara sunulmasına ilişkin iki temel direktif bulunmaktadır. Bunlardan ilki;

- 79/117/EEC sayılı ve 21 Aralık 1978 tarihli belirli aktif maddeleri içeren bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzını ve kullanımını yasaklayan Konsey Direktifidir. (OJ L 33, 8.2.1979, p. 36–40)

Bu direktif ile 16 aktif maddenin (civa, organo-chloride ve çeşitli bileşikler) topluluk içerisinde kullanımı ve piyasaya arzı yasaklanmıştır.

Bu direktif ile uyumlu tebliğ ülkemizde de 2003 yılında Resmi Gazete’de aynen yayınlanarak kabul edilmiştir.

Diğer direktif ise;

- 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32).

195 sayfa içerisinde 24 madde ve 6 ekten oluşan direktifin amacı;

- üst düzey koruma sağlanması,
- kabul edilemez etkinin olmamasının sağlanması,

22 Gürkan, O., 2006. “Avrupa Birliği - Türkiye: Bitki Koruma Ürünleri Ruhsatlandırma Mevzuatları”. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Yüksek Lisans Semineri. syf. 40.

- ruhsat kurallarının topluluk içi uyumlaştırılması,
- tek düzelilik ilkesi, zorunlu resmi ruhsatlandırma,
- topluluk düzeyinde aktif madde tercihi, kontrolü, değerlendirilmesi ve izlenmesidir.

Bu direktif içerisindeki kurallar, aktif madde ve BKÜ'nün Topluluk içerisinde ruhsatlandırılması, pazara sunulması ve kontrolünü düzenlemektedir.

Mevzuata göre Topluluk içerisinde iki aşamalı bir ruhsatlandırma sistemi mevcuttur. Birinci aşamada, agro-kimya endüstrisi tarafından sentezlenen aktif maddeler, Komisyon tarafından direktif içerisinde belirtilen şartları sağlayıp sağlamadığı, insan sağlığı, çevre ve gıda zincirindeki kalıntılar yönünden incelenmekte, eğer onaylanırsa Ek 1 içerisinde yer alan pozitif listeye dâhil edilmektedir.

İkinci aşamada, Toplulukça onaylanarak Ek 1 içerisine eklenmiş olan aktif maddeleri içeren BKÜ'leri formülasyon üzerinden direktif içerisinde belirtilen şartları sağlayıp sağlamadığı, insan sağlığı, çevre ve gıda zincirindeki kalıntılar yönünden üye devletlerce incelenerek uygun bulunanlar ruhsatlandırılarak piyasaya arz edilebilmektedir.

Direktifin altında belirtilen hükümler ve üye devletlerin yükümlülükleri incelendiğinde;

- BKÜ ruhsatlarının verilmesi, tekrar değerlendirilmesi, geri alınması
- Yalnızca ruhsatlı BKÜ'lerin kullanılması ve kullanım şartlarına uyum,
- Aktif maddeler başvurularının kabul edilerek, dosyanın üye devletlere ve Komisyona iletilmesi,
- Aktif Maddelerin EK 1'e dâhil edilmesi için gerekli şartlar,
- Tekrar ruhsatlandırmada yeni bilgilerin üye devletler ve Komisyona zorunlu olarak bildirilmesi
- Potansiyel tehlikelere ilişkin bilgilerin düzenlenmesi,
- Ruhsat başvurusu için gerekli şartlara uyum ve başvuru dosyalarında bulunması gereken verilerin kontrolü,
- Bilgi paylaşımı
- Veri gereksinimi ve verilerin korunması

- Kontrol önlemlerinin alınarak, yıllık raporların düzenlenmesidir
- Ürün depolama, paketlenme ve etiketlemeye yönelik kurallara uyulması
- Ulusal ruhsata sahip olmayan BKÜ'lerin dolaşım kurallarına uyum

yer aldığı görülmektedir.

Direktifin ekleri incelendiğinde, 1 no'lu Ek altında yukarıda sıklıkla bahsedildiği üzere Topluluk içerisinde üretimine, satışına ve kullanımına izin verilen aktif maddelerin listelendiği (pozitif listenin) görülmektedir. 2007 Kasım ayı itibariyle 165²³ aktif maddenin yer aldığı listedeki içerisinde hali hazırda Topluluk içerisinde kullanılan aktif maddelerden hangilerinin Ek 1 içerisinde kalacağı yeniden gözden geçirme programının 2008 yılı itibariyle tamamlanması sonucu kesinlik kazanacaktır.

Direktifin 2 no'lu Eki altında bir **aktif maddenin** Ek 1 içerisine dâhil edilebilmesi için gerekli başvuru dosyasında bulunması gerekli bilgiler yer almaktadır. Kimyasal maddelere ile mikroorganizmalardan oluşan aktif maddeler için Çizelge 2 bilgiler talep edilmektedir.

Çizelge 2: EK 2 altında istenilen bilgiler

Bölüm A Kimyasal Maddeler	Bölüm B Virüsler dahil, micro-organizmalardan oluşan aktif maddeler
Aktif maddenin tanımı	Micro-Organizmanın tanımı
Aktif maddenin fiziksel ve kimyasal özellikleri	Mikro-organizmaların biyolojik özellikleri
Aktif maddeye ilişkin daha çok bilgi	Mikro-organizmaya ilişkin daha çok bilgi
Analitik metotlar	Analitik metotlar
Toksikolojik ve metabolik çalışmalar	İnsan sağlığı üzerine etkiler
Gıda ve yemlerde, uygulama yapılmış ürünler içinde veya üstünde ki kalıntılar	Gıda ve yemlerde, uygulama yapılmış ürünler içinde veya üstünde ki kalıntılar
Çevredeki davranışı ve sonu	Çevredeki davranışı ve sonu
Ekotoksikolojik çalışmalar	Hedef dışı organizmalara etkileri
	Çevresel etkilerinin özeti ve değerlendirilmesi

23 Özmen, Y., 2007. "AB Müktesebatına Göre Hazırlanan Bitki Koruma Ürünlerinin Piyasaya Arzı ile İlgili Yönetmelik'in Genel Bir Değerlendirmesi " Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi Bildiriler Kitabı 2007. s.11-12

Ek 3 altında ise Topluluk içersinde kullanımına izin verilen aktif maddeleri içeren BKÜ'lerinin ruhsatlandırılması için gerekli başvuru dosyasında yer alması gereken bilgiler belirlenmektedir. Bu bilgiler EK2 altında istenen bilgiler ile aynı (BKÜ özelinde) olup yalnızca BKÜ'lerin uygulanması sonucu oluşacak etkilere ilişkin bilgiler de talep edilmektedir.

Direktifin diğer eklerinde ise sırasıyla

- Ek 4** - insanlar ve çevreye özel risklere yönelik standart bilgi cümlelerine ilişkin hükümler,
- Ek 5** - insanların ve çevrenin korunmasına yönelik önlemleri içeren standart bilgi cümlelerine ilişkin düzenlemeler,
- Ek 6** - Bitki Koruma Ürünlerinin değerlendirilmesi ve ruhsatlandırılmasına ilişkin birörnek ilkeler yer almaktadır.

AB bitki koruma ürünlerinin ruhsatlandırılması ve piyasaya arzına ilişkin 91/414/EEC sayılı direktifinde yukarıda birçok defa vurgulandığı üzere bir takım yasal boşluklar mevcuttur. Bunların bazıları ticarete ilişkin, pazar odaklı düzenlemeler ve mevzuatın sahip olduğu yapı nedeniyle sistemde oluşan aksamaların giderilmesine yönelik çalışmalar ile düzeltilebilir olmakla beraber, bir başka önemli eksiklik ise pestisitlerin kullanım aşamasından kaynaklanan çevre ve insan sağlığı üzerinde oluşan risklerin yönetimine ilişkin boşlukların doldurulması ile aşılabilir konulardır. Özellikle AB'nin son genişlemesi ile hem topluluk içerisinde oluşan yeni koşullar, hem de dünyada ki gelişmeler nedeniyle, söz konusu direktifte kapsamlı değişikliklere gidilmesi gereksinimini ortaya çıkartmıştır.

AB içerisinde 2006 yılından bugüne kadar, işaret edilen sıkıntıları gidermeye yönelik düzenlemeleri içeren yeni bir taslak mevzuat hazırlanmış olup, bu doküman paydaşların görüşlerine açılmış ve etki analizi çalışmaları tamamlanmıştır.

Yeni düzenlemeye hızlıca göz atacak olursak, gözümüze çarpan ilk konu yeni dokümanın yapısındaki değişikliktir.

Önümüzdeki dönemde uygulamaya sokulması ön görülen düzenlemenin bir önceki gibi Konsey Direktifi olarak değil, onun yerine üye devletleri bağlayıcılığı yüksek olan Tüzük şeklinde yasalaştırılması beklenmektedir. Bu değişikliklerle amaçlanan, tüzükler üye devletlerin tamamında aynen kabul edilmek zorunda olduğundan topluluk içerisinde uygulama farklılıkları giderilmiş olacaktır.

Yeni düzenleme içerisinde yer alması önerilen başlıkları incelediğimizde;

- AB düzeyinde pozitif liste oluşturarak aktif madde, “safener”lar, sinerjistleri listelemek,
- Negatif liste oluşturarak co-formulantları listelemek,
- BKÜ’leri üye devlet düzeyinde ruhsatlamak, aynı bölgeye dâhil üye devletlerin birbirlerinin ruhsatlarını zorunlu olarak karşılıklı tanınması,
- İkame edilebilir madde adayı olarak tanımlanmış aktif maddeyi içeren ürünlerin karşılaştırmalı değerlendirilmesi ve ikamesi,
- Temel (basit) maddeler veya az endişe uyandıran maddeler için düzenlemeler,
- Veri koruma ve şeffaflık üzerine detaylı kurallar,
- Ambalaj, etiket ve reklam konularında düzenlemeler,
- Kayıt tutma zorunluluğu ve kontrollerin yürütülmesi,
- Aktif madde, “safener” ve sinerjist onayı için kriter belirlenmesi

konularının yer aldığını görmekteyiz.

Yeni taslağın diğer bir önemli özelliği de, AB içerisinde BKÜ’lerin kullanımına yönelik düzenlemeler içerecek ilk mevzuat olmasıdır. Pestisitlerin kullanım aşamasına ilişkin yasal bir boşluk bulunduğu “AB 6. Çevre Eylem Programı” içerisinde de ortaya konulmuştur. AB, BKÜ’ler için ruhsatlandırma, kalıntı kontrolü, atık yönetimi gibi konularda yasal kurallar ortaya koyarken pestisitlerin kullanım safhasını göz ardı etmiştir. Mevcut BKÜ ruhsat mevzuatında yapılan reform çalışmaları sırasında da bu konuya yönelik iyileştirme taslak mevzuat içersine yansıtılmıştır.

Yeni düzenleme, iki aşamalı ruhsatlandırma sistemini olduğu gibi koruyacak ancak sistem içersine bir takım eklemelerde bulunacaktır. Ayrıca ruhsata ilişkin iki yasal dokümanı (91/414/EEC’yi ve 79/117/EEC’yi) ortadan kaldırarak tüm düzenlemeleri tek bir doküman altında toplayacaktır.

Yeni taslak mevcut sistem içerisinde birçok olumlu değişiklik yapacaktır. Bunlardan en önemlileri;

- **Karşılaştırmalı Değerlendirme:** Yeni sistem “tehlike temelli” bir ruhsatlandırma prosesi öngörmektedir. Önceden ruhsatlandırılmış olmasına rağmen, insan ve çevre sağlığı açısından tehlikeli olduğu bilinen ürünlerin, daha tehlikesiz alternatiflerinin araştırılması ve güvenli alternatiflerin tehlikelilerle değiştirilerek ruhsatlandırılması şeklinde yürütülecektir. Yeni düzenleme içerisinde karsinogenik, kalıcılığı yüksek, yüksek biyo-akümülyasyona sahip, organizmalarda endokrin sistemi bozucu riskleri olan aktif maddeler gibi çok tehlikeli aktif maddeler, yeni taslağa göre ruhsatlandırılmak üzere kabul edilmeyeceklerdir. Bu durum son 10 yıl içerisinde PAN-Europe tarafından da çok önemli bir konu olarak gündeme taşınmış, ancak agro-kimya sektörünün çok güçlü bir lobisi ile karşı karşıya kalmıştır²⁴.

Diğer taraftan bu düzenlemenin olumlu etkilerinin yanı sıra sektör temsilcileri ve AB içerisinde faaliyet gösteren çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından önemle vurgulanan bazı olumsuzlukları vardır. Bunların başında karşılaştırmalı değerlendirme sonucu toksisitesi düşük, tehlike düzeyi ve riskleri düşük alternatiflerin, hali hazırda ruhsatlı olmakla birlikte oldukça yoğun kullanılan güçlü BKÜ’leri ile değiştirilmesi sonucunda zararlı popülasyonlarında oluşacak direncin, tarımsal üretimde önemli verim kayıplarına sebep olabileceği belirtilmektedir. Bu nedenle bu başlık altında AB Komisyonu’nun da özellikle altını çizerek işaret ettiği konu “direncin yönetimi”dir. Tehlikesiz veya daha az tehlikeli, daha doğa dostu alternatif BKÜ’ler araştırılırken direncin konusunun mutlak suretle değerlendirilmesi gerektiği ve hem alternatif BKÜ araştırma geliştirme çalışmalarının hem de direncin yönetimi konusunda yapılacak bilimsel çalışmaların desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu desteklemeler içinde 7. Çerçeve Programı ve gelecek eşdeğer programların kullanılmasını önermektedir.

---

24 Anonymous 2006, PAN EUROPE, “New European Union legislation on pesticides finally adopted”. p. 3

- Bölgesel Ruhsatlandırma (Zonal Authorisation): Yeni taslak Avrupa Birliği üyesi devletleri, iklimsel farklılıklarına göre sınıflandırılarak 3 farklı bölgeye ayrılmıştır. Bunlar;
  - × **Kuzey Bölgesi** (*Danimarka, Estonya, Letonya, Litvanya, Finlandiya, İsveç*),
  - × **Merkez Bölge** (*Belçika, Çek Cumhuriyeti, Almanya, İrlanda, Lüksemburg, Macaristan, Hollanda, Avusturya, Polonya, Slovenya, Slovakya, Birleşik Krallık*)
  - × **Güney Bölgesi** (*Yunanistan, İspanya, Fransa, İtalya, Kıbrıs, Malta, Portekiz*)'dir.

Söz konusu sınıflandırma, yıllardır AB içerisinde olduğu kadar ülkemiz BKÜ sektöründe faaliyet gösteren bazı çıkar grupları tarafından da mevcut ruhsat direktifinin bazı aktif maddelerin Ek 1 dışında bırakılmasının yaratacağı negatif sonuçlar nedeniyle sıkça dile getirilen bir soruna dolaylıda olsa bir çözüm getirme şekilde de yorumlanabilir. Söz konusu bölgelerin, üye devletlerin ekolojik faktörleri ve zararlı çeşitliliği göz önüne alınarak oluşturulmuş olması bakımından önemli bir gelişme olarak kabul edilebilir. Keza, ülkemiz paydaşları, 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifinin (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) Ek 1 içerisine dahil edilmeyen ancak ülkemizde ruhsatlı birtakım aktif maddelerin direktifin ülkemizde kabulü ile kullanımına izin verilmeyecek olması ve bunun sonucunda tarımsal üretimimizde ekonomik kayıplara sebep olan bazı zararlılarla mücadelede sıkıntılar yaşanabilecek olması konusu sıklıkla gündeme gelmektedir. Yeni düzenleme her ne kadar doğrudan aktif madde ruhsatlandırmasını etkilemeyecek, çoğunlukla BKÜ ruhsatlandırması temelinde çalışacak olsa da ekolojik faktörlerin göz önüne alınması sıkıntılarının biraz da olsa giderilmesi açısından önemli bir gelişmedir. Söz konusu uygulamanın diğer bir olumlu getirisi bu tez çalışması sırasında bir çok kez dile getirilen, mevcut ruhsatlandırma sisteminin hem üretici firmalara hem de ruhsatlandırmadan sorumlu otoriteye getirdiği iş yükünü artırıcı özelliğini, iş yükünü azaltıcı bir özelliğe çevirecek olmasıdır. Bu etkiyi, ruhsat başvuru dosyalarının kontrolü ve değerlendirilmesi çalışmalarının üye devletler arasında paylaşılarak, iş yükünün

hafifletilmesine ve biri tarafından ruhsata haiz bulunan ürünün diğerleri tarafından da tanınması ve böylelikle sürecin hızlandırılması şeklinde yapacağı öngörülmektedir.

Diğer taraftan, bu uygulamanın bir takım olumsuzluklara da sebep olabileceği çeşitli kaynaklarda dile getirilmektedir. Örneğin, Güney Bölgesi ele alındığında, Portekiz'de ruhsatlandırılan bir BKÜ, Fransa tarafından da tanınarak iç piyasasına girişine izin verilecektir. Bu durum, mevcut sistem sayesinde piyasalarında bulunan birtakım kimyasalları sağlık ve çevreye olan tehlikeleri nedeniyle yasaklayarak başarılı bir şekilde piyasalarından bu ürünleri çıkartmış Danimarka, İsveç gibi ülkeler için olumsuz bir durum ortaya çıkarabilir²⁴.

Komisyon yeni tüzük çalışmaları sırasında sektör paydaşlarının görüşlerini almıştır. Görüşlerin yoğunlaştığı konular mevzuat taslağında şu şekilde belirtilmiştir²⁵:

- **Ruhsatların karşılıklı tanınması:** Bu konuda ortak bir görüş oluşturulamamakla birlikte, bazı paydaşlar yerel koşulların yeterince dikkate alınamayacağını belirtirken, diğerleri de merkezi bir sistemin daha iyi olacağı görüşündedir.
- **Veri koruma ve veri paylaşımı:** Üye devletler mevcut sistemin çok karışık olduğu ve idari mekanizmanın çok zorlandığını belirtmişlerdir. Araştırma endüstrisi veri koruma süresinin çok kısa olmasından yakılarak bu sürenin tüm verilere genişletilerek (sıcakkanlılara olan etkiler hariç) uzatılmasını talep etmiştir. Jenerik endüstrisi ise, mevcut 10 yıllık koruma süresinin, rekabetçilikte adil koşullar sunmadığını belirtmektedir. Sistemin basitleştirilmesi talep edilmektedir.
- **Karşılaştırmalı değerlendirme:** Bu konuda Avrupa parlamentosu, bazı üye devletler ile çevre ve tüketici odaklı sivil toplum kuruluşları son derece memnun olup, diğer üye devletler ile endüstri ve çiftçi örgütleri, zararlılarda direnç oluşumu nedeniyle ürünlerin sayısının çok azalacağından korkmaktadırlar.

---

25 Anonymous, 2006. "Proposal for a Regulation of the European Parliament And of the Council concerning the placing of plant protection products on the market". p.7

- **Aktif maddenin onayı için kriterler:** Paydaşların çoğu aktif maddelerin onaylanması için sağlaması gereken bazı kriterleri kabul ederlerken diğer kriterler konusunda ise uzlaşma sağlanamamıştır.
- **Geçici ruhsatlandırma:** Endüstri ve bazı üye devletler geçici ruhsatlandırmanın iptalinde aynı fikre sahip değildirler. Geçici ruhsatlandırma MRL konusundaki Tüzük ile pek uyumlu gözükmemektedir. Bunlara ek olarak aktif maddenin değerlendirilmesi için belirlenmiş kesin son tarihler karar verme süresini kısaltmakta olup, geçici ruhsatlandırmanın kaldırılması açısından bir dayanak teşkil etmektedir.

Öte yandan, paydaş görüşleri alınırken BKÜ'lere ilişkin bazı çok önemli konularına yeni taslak içerisinde yer verilmemiş olduğu görülmektedir. Bunların en önemlileri:

- × Kaçak ve Sahte Bitki Koruma Ürünleri Konusu;
- × Paralel Ticaret Konusu;

2.2.5. AB Çevre Eylem Programı Ve Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı İçin Strateji

AB içerisinde BKÜ'lere ilişkin olarak ruhsatlandırma (91/414/EEC) ve kalıntıların izlenmesine (396/2005/EC) yönelik çok detaylı düzenlemeler ile BKÜ'lere atıfta bulunan diğer AB mevzuatı hazırlanmış ve uygulamaya aktarılmıştır. Ancak BKÜ'lerin tarımsal üretimde kullanırken uyulması gereken kurallara yönelik düzenlemeler oldukça sınırlı kalmıştır. BKÜ'lerin kullanımları sırasında ortaya çıkan olumsuzlukların engellenmesi ve yasal tabandaki eksikliğin giderilmesi amacıyla 2002 yılında kabul edilen 6. Çevre Eylem Programı içerisinde “Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı” temalı bir AB Stratejisi oluşturulmuştur.

2.2.5.1. AB 6.Çevre Eylem Programı

Avrupa Birliği parlamentosu ve konseyi, 22 Temmuz 2002 tarihinde kabul edilen “6. Çevre Eylem Programı 2010” isimli programının “Bizim Geleceğimiz, Bizim Seçimimiz” mottosu ile 1 Ocak 2001 ile 31 Aralık 2010 tarihleri arasında geçerli olmasını öngörmüştür.

Bilimsel ve ekonomik temellere oturtulmuş olan bu programın seçtiği metodoloji incelendiğinde, günümüz sorunları ile iş dünyası, tüketici, politika yapıcılar ve halkın birlikte yüzleşmesi ve ortak faaliyetler yürütmesi, zorunlu olarak tespit edilmiştir.

Eylem Programında, geliştirdiği stratejik faaliyetlerin sürdürülmesi açısından önemli 5 alan ve her alan için özel faaliyetler belirtilmiştir. Bu alanlar;

1. Mevcut mevzuatın uygulamadaki etkinliğini geliştirmek, çevre ile ilgili konuları AB'nin diğer konuları içerisine entegre etmek,
2. İş dünyası ve tüketiciden oluşan pazar ile yakın işbirliği içerisinde çalışmak,
3. Toplum içerisinde ki her kişiyi güçlendirerek, birey olmasını sağlayarak davranış değişikliği yaratmak,
4. Arazi kullanımı,
5. Planlama ve yönetiminde çevresel konuları dikkate almaktır.

Ayrıca, Eylem Programı hareket noktası olarak kendisine 4 öncelikli konu belirlemiştir;

1. İklim değişikliği,
2. Biyolojik çeşitlilik,
3. Çevre ve sağlık,
4. Kaynakların ve atıkların sürdürülebilir yönetimi.

Eylem programı içerisinde;

- × Hava Kirliliği,
- × Deniz Çevresel Alanı,
- × Kaynakların Sürdürülebilir Kullanımı,
- × Atıkların Önlenmesi ve Geri Dönüşümü,
- × Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı,
- × Toprak Koruma ve Kentsel Çevre konuları ise strateji alanları olarak tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, eylem programı AB'nin uluslararası ilişkilerine de yansıtılmış olup, AB'nin genişlemesine yönelik çalışmaları sırasında bu strateji dokümanının hesaba katılacağı bildirilmektedir. Genişlemeler sırasında söz konusu alanlarda

sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi amacıyla aday ülkelerde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, iş dünyası ve yöneticiler ile yakın işbirliği yapılması ve stratejik hedeflerin aday ülkelere aktarılmasının önemi de belge içerisinde vurgulanmaktadır.

Eylem Programının diğer bir önemli özelliği de, program içerisinde yapılacak faaliyetlerin bilimsel ve ekonomik temellere oturtulmasının esas kabul edilmesidir²⁶.

2.2.5.2. Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı Temalı AB Stratejisi

1992 yılından itibaren, Hollandalı yetkililerle işbirliği içerisinde, Avrupa Komisyonu bitki koruma ürünlerinin sürdürülebilir kullanımı üzerinde bir proje yürütmektedirler. Projenin ilk aşaması Haziran 1994'te "Bitki Koruma Ürünlerinin Sürdürülebilir Kullanımı için Çerçeve" isimli bir çalıştay ile tamamlanmıştır. Bu çalıştay sırasında gelecekte yapılması arzulanan çalışmalar hakkında görüşler bildirilmiştir. Söz konusu çalışmalar 1998 yılı Mayıs ayında Brüksel'de gerçekleştirilen bir toplantıda görüşülerek tamamlanmıştır. 2002 yılında 190'dan fazla paydaşın katılımı ile çerçeve metin içerisinde ön görülen çalışmalar hakkında bilgiler verilerek görüşler toplanmıştır. Ardından 2005 yılı Mart ve Mayıs ayları arasında oluşturulan görüş ve öneriler internet üzerinden kamu görüşüne açılmış ve gelen 1800 adet görüş doğrultusunda strateji belgesi taslağına son hali verilmiştir.

Avrupa Birliği, çevre ve toplum sağlığı üzerinde pestisit kullanımı kaynaklı risklerin, tarımsal üretimde maddi kayba yol açmadan, hem risklerin hem de miktar olarak pestisit kullanımının belirgin bir şekilde azaltılması ve pestisitlerin sürdürülebilir kullanımının sağlanması hedefiyle "6. Çevre Eylem Programı" kapsamında yayınladığı "Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı için Strateji" belgesini, 2006 yılı itibari ile kabul etmiştir.

Stratejinin kapsamını pestisit kullanımının izlenmesi, kullanıcıların eğitilmesi ve bilgilendirilmesi, pestisit araştırmaları vb. konular oluştururken en önemli konu başlıkları havadan ilaçlama, BKÜ'lerin miktar olarak kullanımının azaltılması ve

---

26 Anonymous 2006, European Union SCADPlus website:
<http://www.europa.eu/scadplus/leg/en/1vb/128178.htm>. Erişim tarihi: 27.09.2007

vergilendirmedir. Bu strateji belgesi içerisinde sadece pestisitler yer almakta olup, gelecekte biositleri de kapsayacak şekilde genişletilmesi öngörülmektedir.

Strateji belgesinin hedefleri;

- pestisitlerin insan ve çevre sağlığı üzerindeki risklerinin ve tehlikelerinin en aza indirgenmesi,
- pestisit kullanımına ve satışına yönelik kontrollerin geliştirilmesi,
- tehlikeli aktif madde düzeylerinin azaltılması ve en tehlikeli aktif maddeler yerine güvenli alternatiflerinin kullanımına geçilmesi,
- düşük girdili ve/veya pestisit kullanılmadan yapılan yetiştiricilik metotlarına geçişin desteklenmesi,
- pestisitlerin izlenmesi ve raporlanması konusunda şeffaf bir sistemin oluşturulması şeklinde sıralanabilir.

Strateji belgesine ilişkin AB Dokümanları incelendiğinde, yapılması öngörülen çalışmaların mevcut yasal düzenlemeler içerisinde yer alabilecek konular, ek mevzuatı ihtiyaç duyanlar, başlı başına yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyan önlemler, gelecekte yapılması ön görülenler olmak üzere 4 temel başlık altında sınıflandırıldığı görülmektedir.

1. Mevcut yasal düzenlemeler içerisine aktarılabilecek önlemler: Bu faaliyetlerin kapsamında;

a) 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifin (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32), pestisit kullanımının ve satışının kontrol edilmesi ve izlenmesi yönünde geliştirilerek, tarımsal zararlılarda direnç oluşumu konusu da göz önüne almak koşulu ile tehlikeli BKÜ’ler yerine güvenli alternatiflerinin araştırılması ve ruhsatlandırılması oluşturmaktadır.

b) Yıllık kalıntı izleme programlarının tekrar oluşturulması ve içerisine epidemiyolojik denemelerin de eklenmesi,

c) Pestisit araştırmalarının geliştirilmesi, özellikle de kimyasal mücadeleye alternatif tekniklerin ve pestisitlerin biyo-çeşitlilik üzerine olan etkileri konusundaki çalışmalara destek verilmesi,

d) Vergilendirme konusunda düzenlemeye gidilmesi ve BKÜ vergi oranlarının AB içerisinde eşit düzeye getirilmesi öngörülmektedir^{27 - 28}.

2. Mevcut düzenlemelere ek oluşturacak çerçeve metinler oluşturulması: Bu başlık altında yer alan önlemler;

a) Her üye devletin, tüm paydaşların katılımı sağlanarak sürdürülebilir ve ortak anlayışın ürünü olan Ulusal Eylem Planları oluşturması

b) Profesyonel kullanıcılar, satıcılar ve kamuya yönelik çeşitli konularda²⁹ eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılması,

c) Profesyonel pestisit kullanıcılarının kullandıkları alet ve ekipman düzenli kontrolü ve uygunluğunun tespiti, standartlara uygunluk kontrollerinin sağlık, güvenlik ve çevre gereklilikleri dikkate alınarak yapılması,

d) AB üyesi ülkelerde, havadan ilaçlamanın yasaklanması³⁰,

---

27 Bazı kaynaklarda AB üyesi devletlerin pestisitler için birbirinden farklı vergi oranları belirlemesi sınır-aşırı ticarete sebep olmakta ve çiftçilerin bilmedikleri bir dilde etiketli ürünleri satın almaları nedeniyle yanlış kullanıma sebebiyet vermekte olduğu belirtilmektedir. Özellikle AB içerisinde düşük vergi oranlarına sahip ülkelerin Pestisit vergi oranlarını minimum %15 düzeyine getirerek fiyat farklılıklarını ortadan kaldırmasının gerektiği belirtilmektedir (11).

28 Bu konuda ECPA (European Crop Protection Agency) vergi oranlarında yapılacak yükseltmenin çok yüksek değerlere çekilmedikçe pestisit kullanımını azaltmayacağını, pestisit kullanımının maliyet temelli değil ihtiyaç temelli olduğu ve arttırılacak vergilerin pestisitleri kullanan kişilerin maliyetlerini arttıracığını azaltıcı etkide bulunarak yalnızca tarım sektörü için rekabetçiliği, karlılığı düşürerek sürdürülebilirliği azaltacağını belirtmektedir (12).

29 Mevcut yasal düzenlemeler, pestisit kaynaklı risk ve tehlike durumları, bunların belirlenmesi ve karşı önlem alınması, pestisit uygulama alet ve ekipmanının hazırlanması, bakımı ve kullanımı ile tehlike anında yapılması gereken davranışlar konularında eğitimler ön görülmekte ve bu faaliyetlerin mutlaka sertifikalandırılması gerektiği de birçok belgede belirtilmektedir.

30 Üye devletler için havadan ilaçlama konusunda sağlanabilecek tek imtiyaz, daha başarılı alternatiflerin olmaması ve/veya sağlık çevre ve güvenlik konusunda yer uygulamalarından daha iyi olduğunun kanıtlanması durumunda söz konusu olmaktadır. Eğer bir imtiyaz sağlanacak ise, uygun bilgilendirme ve gerekli önlemler alınmalıdır.

- e) Sucul çevrede oluşabilecek risklerin en aza indirilebileceği özellikle sürüklenmenin engellenebileceği pestisit uygulama tekniklerinin kullanılması, suyollarının yakınlarında tampon bölgeler oluşturulması gibi bir başka çok önemli bir konu da belirli hassas alanlarda pestisit kullanımının yasaklanması³¹,
- f) pestisitlerin depolanması, ambalaj ve artıklarının zararsız hale getirilmesi, zamanı geçmiş pestisit stoklarının yok edilmesi,
- g) zararlı mücadelesi için daha çevre dostu, düşük riskli alternatif BKÜ'lerin araştırılması ve desteklenmesi ve bu çalışmalar yapılırken mutlaka zararlı direnç yönetimi konusunun da göz önünde tutulması gerektiği vurgulanırken, Entegre Zararlı Yönetimi (IPM) prensiplerinin 2014 yılı itibari ile tüm üye devletlerde uygulanması zorunlu hale geleceği de belirtilmektedir³².
- h) pestisitler kaynaklı risklerin belirlenmesinin gerektiği vurgulanmış, AB genelinde pestisit kullanımına ilişkin çok farklı indikatörler bulunduğu gerekçesiyle daha sağlıklı bir izleme yapılabilmesi amacıyla "HAIR³³" programı oluşturulmuştur.

3. Yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyan önlemler:

- a) risk değerlendirmeleri sırasında veri kaynağı olarak kullanılacak pestisit kullanımına yönelik istatistikî verilerin toplanması amacıyla BKÜ üreticilerinin, profesyonel kullanıcıların, satıcı ve dağıtıcıların kayıt tutması zorunlulukları ortaya

---

31 Örneğin Kuşlar ve Habitatlar Direktifleri altında belirlenen alanlar ile genel kamuya açık ya da hassas grupların (bebek, çocuk, hamile, yaşlı, vb.) bulunduğu parklar, spor alanı, okullar vb. pestisit kullanımının engellemesi

32 Dereyer, H., Fleischer, G., Gassert, W., Stotzer, H., Deguine, J-P., LaPorta, N. and Kiss, J. 2005. "IPM Europe: The European Network for Integrated Pest Management in Development Cooperation". EFARD 2005 Conference, Zurich. - Bilindiği üzere IPM konusunda dünyada oldukça fazla tanım ve bir o kadar da prensip ve strateji bulunmaktadır. AB içerisinde IPM prensiplerinin uygulanmasının zorunlu hale gelecek olması hatta BKÜ'lere düzenlenecek ruhsatlar için IPM prensipleri ile kullanılacak olması şartının aranması, konuya ilişkin kavram kargaşası ve sistem farklılıklarının AB için ortak bir tanım ve prensip oluşturulmasını zorunlu hale getirmiştir. Bu sebepten yola çıkarak 1993 yılında üye devletler ve aday ülke temsilcilerinin bir araya geldiği IPM-Europe isimli bir grup oluşturulmuştur.

33 Anonymous, 2007. "EU Policy for a sustainable use of pesticides. The story behind strategy". European Communities. p. 11 - HAIR (Harmonized Environmental Indicators for Pesticide Risk) programı Ar-Ge için 6. Çerçeve Programı altında oluşturulmuştur. Bu programın amacı AB içerisindeki farklı risk indikatörlerinin incelenerek, AB genelinde kabul edilebilir ortak indikatörlerin belirlenmesidir. 8 üye devlet ile İsviçre ve Norveç'in bir arada olduğu proje 2007 yılı baharında sona erdirilmiştir.

konulmuş olup bu konunun düzenlemesi için pestisitlerin pazarlanması ve kullanımı ile ilgili istatistiklerin tutulmasına yönelik bir mevzuat taslağı da mevcuttur,

b) Komisyon 2008 yılı itibari uygulamaya geçirilmesi öngörülen 2006/42/EC sayılı mevzuat taslağı ile ilaç alet ve ekipmanının piyasaya arzında uyması gerekli çevresel konuları göz önünde bulunduran standartları belirlemiştir.

4. Gelecekte yapılması planlananlar: Yukarıda bahsedilen düzenlemeler ve hedeflenen faaliyetlerin sonuçları ve kat edilen mesafe değerlendirildikten sonra,

- a) Özellikle pestisitlerin kullanımının miktar olarak azaltılması için kesin hedeflerin belirlenmesi
- b) Pestisit kullanımı için vergilendirme getirilmesi planlanmaktadır.
- c) Strateji belgesinde ön görülen hedeflerin uygulanabilirliği ve başarısının görülmesinin ardından biyositlerin de strateji içerisine dahil edilmesi arzulanmaktadır.

BÖLÜM 3

TÜRKİYE BİTKİ KORUMA POLİTİKALARI VE AB UYUM ÇALIŞMALARI

3.1 TÜRKİYE BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNE YÖNELİK DÜZENLEMELER

3.1.1. Sektörün Yasal Temelleri ve BKÜ Ruhsat Prosedürü

Bitki Koruma Faaliyetlerine ilişkin ilk ulusal mevzuatımız 1957 yılında 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai karantina Kanunu” (R.G. 9615, 24.5.1957) adıyla yayınlanmış olup, söz konusu Kanun halen yürürlükte olup ülkemiz BKÜ politikaları için dayanak oluşturmaktadır.

Söz konusu kanunu takiben 1958 ve 1999 yıllarında uygulamaya konulan tüzük ve yönetmelikler ile ülkemizde satışına ve kullanımına izin verilecek BKÜ’lerde uluslararası kalite ve güvenlik standartlarına uyma zorunluluğu getirilmiştir.

Bu gün ülkemizde BKÜ’lerinin ruhsatlandırılması ve piyasaya arzı ile maksimum kalıntı limitlerine ilişkin konular Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü’nce düzenlenmekte olup hali hazırda yürürlükte olan yasal metinler aşağıdaki gibidir:

- 1 2003/43 sayılı Belirli Aktif Maddeleri İçeren Bitki Koruma Ürünlerinin Kullanımı ve Piyasaya Arzının Yasaklanması Hakkında Tebliği (R.G. 25318, 16.12.2003)
- 2 2006/51 sayılı Gıdalarda Maksimum Bitki Koruma Ürünleri Kalıntı Limitleri Tebliği (R.G. 26364, 02.12.2006)
- 3 Bitki Koruma Ürünlerinde Kalite Kontrol Analizlerini Yapacak Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik (R.G. 24885, 23.09.2002-)
- 4 Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması Hakkında Yönetmelik (R.G. 23614, 17.02.1999)
- 5 Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik (R.G. 26670, 11.10.2007)
- 6 Bitkisel ve Hayvansal Orijinli Gıda Maddelerinde Pestisit Kalıntılarının Resmi Kontrolü İçin Numune Alma Metotları Talimatı
- 7 Entegre Zirai Mücadele Projelerinin Yürütülmesi Hakkında Talimat
- 8 Metil Bromür’ün Tarımda Kullanımının Azaltılması Hakkında Yönetmelik (R.G. 24088, 23.06.2000)
- 9 Zirai Mücadele Alet ve Makineleri Hakkında Yönetmelik (R.G. 24093, 28.06.2000)
- 10 Zirai Mücadele İlaçları Etiket Yönetmeliği (R.G. 18495, 21.09.1984)
- 11 Zirai Mücadele İlaçları Kontrol Yönetmeliği (R.G. 22 321, 22 Haziran 1995)

- 12 Zirai Mücadele İlaçları Prospektüs Yönergesi
- 13 Zirai Mücadele İlaçlarının Toksikolojik Sınıflandırılmasına Ait Yönerge
- 14 Zirai Mücadele İlaçlarının Toptan ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik (R.G. 22734, 21.08.1996)
- 15 Zirai Mücadele İşlerini Ücret Karşılığında Yapmak İsteyenler Hakkında Yönetmelik (R.G. 21529, 19.03.1993)

Ülkemiz pazarında satışa sunulacak, her BKÜ'nün mutlaka ruhsatlandırılması gerekmektedir. Bitki Koruma alanında birçok uluslararası örgüte (EPPO, OECD, vb.) üye olan ve birçok uluslararası anlaşmaya (IPPC, WTO-SPS, vb.) taraftır. Her ne kadar ülkemiz BKÜ ruhsat prosedürleri AB sisteminden farklılıklar gösterse de, BKÜ ruhsatları OECD prensiplerine göre düzenlenmekte olup Avrupa Birliği'nde ve G8 ülkelerinde ruhsatlı olmayan herhangi bir ürün ülkemizde ruhsatlandırılmamaktadır. Ülkemizde hali hazırda ruhsatlı olarak kullanılan, ancak toksikolojik, eko-toksikolojik riskleri veya tolerans limitleri üzerinde kalıntı bıraktığı tespit edilen BKÜ'ler ve aktif maddelerin kullanımı, satışı, imali ve ithali yasaklanmaktadır³⁴.

Türkiye'de bitki koruma ürünleri formülasyon üzerinden iki şekilde ruhsatlandırılmaktadır:

1. İlk defa yeni bir aktif maddeyi içeren BKÜ'ler; **denenerek**,
2. Daha önce ruhsatlandırılmış BKÜ'lerin eşdeğeri olan ürünler; **emsal gösterilerek**

Ruhsat başvurusu sırasında hazırlanan dosya ürünle ilgili olarak;

- Aktif maddeye ilişkin bilgileri,
- Formülasyon özellikleri,
- Analitik metotları,
- Gizli tarif
- Etiket taslağı
- Dünya'da ki ruhsat durumuna ilişkin bilgi
- Kalite kontrol verilerini,

---

34 Turabi, M.S., 2007. "Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması " Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi Bildiriler Kitabı 2007. s.50-61.

- Formülasyon imalat metotlarını,
- Ürün ve aktif maddenin kimyasal analiz metotları
- Ürünün ve aktif maddenin toksikolojik bilgilerini,
- Ekotoksikolojik çalışmalara ilişkin verileri,
- Biyolojik etkinlik çalışmalarına dair verileri,
- Dayanıklılık ile ilgili çalışmalar hakkında verileri,
- Kalıntı ile ilgili çalışmalara ilişkin verileri içermektedir.
- Türk Patent Enstitüsünden sağlanan “Telif Hakkı Ruhsatı”

Dosyada yer alan bilgi ve belgeler, Ruhsatlandırma Komisyonunca uygun bulunması halinde ruhsatlandırılmakta olup, emsalden ruhsatlandırılacak ürünlerde ise telif hakları dikkate alınmaktadır. Telif hakkı süresi sona erdiğinde herhangi bir firma ürünü ruhsatlandırmak için başvuruda bulunabilir.

Ülkemizde BKÜ'ler için ruhsat geçerlilik süresi 5 yıldır.

3.1.2. Türkiye Bitki Koruma Ürünleri Sektörü

Ülkemizde tarım ilaçları sanayi 1951 yıllarında kurulmaya başlanmıştır. Ülkemizde Bitki Koruma Ürünleri konusunda Temmuz 2007 tarihi itibariyle faaliyet gösteren firma sayısı yaklaşık 340 adettir. Bu firmalardan 139'u sektör içerisinde aktif olarak faaliyet göstermektedir. Ülkemizde ruhsatlı aktif madde sayısı 410 adet olup, bitki koruma ürünü sayısı 4017'dir³⁴. Türkiye'de ruhsatlı aktif maddeler listesinde yer alan 410 aktif maddenin %96'sı AB'de de ruhsatlıdır.

Ülkemizde faaliyet gösteren ticari firmalar incelendiğinde sektör içerisinde iki farklı yapıda firmaların bulunduğu görülmektedir:

- Bunlardan ilki yabancı menşeli dünya çapında çok büyük ve güçlü uluslararası agro-kimyasal şirketlerin Türkiye şubeleri ya da temsilcilikleridir. Yaklaşık sayıları 12 kadardır. Menşei firmaların dünya bkü politikaları üzerinde lobi

güçlerinin oldukça yüksektir³⁵. Söz konusu temsilciliklerin 8 tanesi ülkemizde Zirai Mücadele İlaçları Üreticileri Derneği (ZİMİD) altında bir araya gelmişlerdir.

- İkinci tip firmalar ise Türkiye menşeli firmalar olup iş nitelikleri ve yapıları birbirinden oldukça farklıdır. Ekonomik yönden güçlü, üretim alt yapısını kurmuş üretici ve ihracatçı firmalar mevcut iken, diğer tarafta genellikle ithalat odaklı çalışan az çalışana sahip, ekonomik büyüklüğü çok yüksek olmayan firmalardır. Bu firmalardan da 40 tanesi “Tarım İlaçları Sanayici, İthalatçı ve Temsilcileri Derneği” (TİSİT) altında örgütlenmiştir.

Bitki Koruma Ürünleri alanında ülkemizdeki AR-GE çalışmaları incelediğimizde yukarıdaki bölümlerde de bahsedildiği gibi, 200 milyon Euro'lara varan masrafların yanında ülkemiz içerisinde AR-GE adı altında icra edilen faaliyetler hem nitelik olarak hem de ekonomik olarak yok sayılabilecek kadar önemsizdir. Her ne kadar ülkemizde faaliyet gösteren yabancı menşei şirketlerin AR-GE masrafları bahsedilen düzeylere ulaşsa da bu çalışmalar ülkemiz dışında yapılmakta olup gerekli masraflar menşei şirketin ana bütçesinden karşılanmaktadır. Genellikle ülkemizde gerçekleştirilen AR-GE çalışmaları genellikle ruhsata yönelik biyolojik etkinlik, ekolojik etkinlik gibi denemelerle sınırlıdır. Yerli firmaların da durumları çok farklı gözükmemektedir. Hali hazırda ülkemizde üretilmekte olan birkaç aktif madde ve bitki koruma ürünü (yaklaşık 130 adet) olmasına rağmen bu çalışmalardan AR-GE olarak bahsetmek doğru olmayacaktır.

Ancak, ülkemizde formülasyon üretimi iznine sahip firmaların kurulu kapasiteleri yaklaşık 519.770 ton/yıl'dır³⁴.

Firmaların büyük çoğunluğu emsalden ruhsatlandırma yapan jenerik firmalardır. Yerli sektörün faaliyetleri genel bir perspektifte değerlendirilecek olursa büyük bir bölümünün, ya doğrudan ithal ürünlerin ruhsatlandırılarak pazarlamasını yapmakta olduğu görülmektedir, ya da ithal edilen etkili madde ve yardımcı maddelerin ülkemizde kurulu fabrikalarda formülasyon haline getirilmesi şeklinde olduğu izlenmektedir.

---

35 Anonymous 2006, PAN EUROPE, “New European Union legislation on pesticides finally adopted”. p. 3

Ülkemizde kullanılan BKÜ miktarı üst bölümlerde verildiğinden bu bölüm altında tekrar değinilmeyecektir.

3.2 AVRUPA BİRLİĞİ UYUM ÇALIŞMALARI

AB'nin Bitki Sağlığı Düzenlemelerinin iç hukukumuzda aktarımı konusunda sınırlı bir ilerleme gerçekleştirdiğimiz 2006 ve 2007 yılı İlerleme Raporunda açıkça ifade edilmektedir. Öte yandan özellikle Bitki Koruma Ürünlerine ilişkin yürütülen uyumlaştırma çalışmaları değerlendirilecek olursa;

- **79/117/EEC** sayılı ve 21 Aralık 1978 tarihli belirli aktif maddeleri içeren bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzını ve kullanımını yasaklayan Konsey Direktifi. (OJ L 33, 8.2.1979, p. 36–40)aynen kabul edilerek 2003 yılında yayınlanan bir tebliğ ile yürürlüğe girmiştir.
- Diğer taraftan **91/414/EEC** sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) ile uyumlu bir ulusal düzenlememiz henüz mevcut değildir.

Uyumlaştırılması öngörülen direktif, ulusal sektörümüz üzerinde yapacağı olumsuz etkilerin boyutu tam olarak belirlenemediğinden halen iç hukukumuzda aktarılamamıştır. Ancak söz konusu direktife temel oluşturulması ön görülen ve “6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai karantina Kanunu” (R.G. 9615, 24.5.1957) kaldırarak yerine geçirilmesi planlanan ve AB'nin 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) ve 8 Mayıs 2000 tarih ve 2000/29/AT sayılı Bitkilere veya bitkisel ürünlere zararlı olan organizmaların Topluluğa girişlerine karşı ve onların Topluluk içinde yayılımına karşı koruyucu önlemlere ilişkin Konsey Direktifinin (OJ No L169, 10.7.2000, p.1-112) ülkemizde uyumlaştırılabilmesi için bir çerçeve niteliğinde hazırlanan Taslak Bitki Sağlığı Kanunu'nun yasalaşması ile AB Ruhsat direktifi ile uyum konusunda sınırlıda olsa bir ilerleme sağlanabilecektir.

Diğer taraftan, Koruma Kontrol Genel Müdürlüğünce mevcut ruhsat yönetmeliği ve bitki koruma ürünleri kontrol yönetmeliğindeki hali hazırda yürütülmekte olan yenileme çalışmaları kapsamında söz konusu Konsey Direktifi içerisinde yer alan bazı hükümlerin iç hukukumuzda aktarılması ve böylelikle uyumlaştırma çalışmalarında bir adım daha ileri gidilmesi ön görülmektedir. Bu süreç içerisinde diğer mevzuatımızın da revize edilerek uyum için gerekli hükümlerin eklenmesi beklenmektedir.

Hali hazırda AB ile uyum çalışmalarına bir yol haritası oluşturması amacıyla hazırlık çalışmaları devam eden Bitki Sağlığı Strateji Belgesi içerisinde ilgili mevzuata tam uyumun 2012 yılı itibari ile sağlanacağı belirtilmektedir.

- Ülkemizde AB ile uyumlu **pestisit kalıntı limitlerinin** belirlenmesine yönelik olarak; “Türk Gıda Kodeksi-Gıdalarda Maksimum Bitki Koruma Ürünleri Kalıntı Limitleri Tebliği” 2005 yılında yürürlüğe sokulmuştur.

AB'nin ilgili 76/895EEC, 86/362/EEC, 86/363/EEC ve 90/642/EEC Direktifleri ve Codex Alimentarius ile ülkemiz mevzuatı hükümlerine göre ruhsatlandırılmış bitki koruma ürünlerinin limitleri dikkate alınarak hazırlanan Tebliğ doğrultusunda gıdalarda bulunan kalıntıların izlenmesi ve gerekli kontroller yurt genelinde 10 adet (Ankara - 2 adet, İzmir, İstanbul, Mersin, Hatay, Bursa, Samsun, Denizli, Antalya) kalıntı analiz laboratuvarınca yürütülmektedir.³⁶

Öte yandan, Avrupa Birliği ile uyum kapsamında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde yürütülen diğer çalışmalar şu şekildedir:

- Türkiye-Hollanda-Yunanistan işbirliği ile 2004 – 2005 yılları arasında Bitki Sağlığı alanında bir Twinning Projesi yürütmüştür. Söz konusu proje kapsamında BKÜ'lerinin ruhsatlandırılması, ruhsat başvuru dosyalarının kontrolü, kalıntı ve zararlı organizmalara ilişkin karantina konularının teknik ve mevzuat düzeyinde

---

36 Gürkan, O., Güzelordu, T. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Bitki Sağlığı Alt Çalışma Grubu Sektör Raporu, “AB Bitki Sağlığı Politikası: Bitki Koruma Ürünlerine İlişkin Düzenlemelere Ulusal Mevzuatımızın Uyumlaştırılması Kapsamında Yapılan Çalışmalar Ve Bitki Koruma Ürünleri Sektörünün Karşılaşabileceği Sorunlar”

çalışılmış ve Bakanlık personelinin bilgi düzeyi, bu konuların her biri üzerine hem Türkiye de hem de Hollanda ve Yunanistan’da eğitim almak suretiyle artırılmıştır³⁷.

- BKÜ’lerine yönelik olarak ülkemizde uyumlaştırılması istenen 1610/96/EC sayılı ve 23 Temmuz 1996 sayılı bitki koruma ürünlerine tamamlayıcı koruma sertifikası oluşturulmasına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (OJ L 198, 8.8.1996, p. 30–3), aynen Ruhsatlandırma ve Piyasaya arz direktifi gibi sektör içerisinde çok fazla tartışılan ve sektörü olumsuz etkileyebileceği düşünülen bir düzenleme olarak görülmekte olup, söz konusu düzenlemelerin iç hukukumuzda aktarılmasının net etkilerinin belirlenebilmesi amacıyla etki analizi çalışmalarına devam edilmektedir.
- Hali hazırda, 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) temel oluşturacak Taslak Bitki Sağlığı Kanununun sektörde oluşturacağı etkilerin belirlenmesi amacıyla etki analizi çalışması yürütülmektedir.
- Ayrıca, Bitki Sağlığı alanında AB ile uyum kapsamında yapılması planlanan faaliyetlere yol haritası oluşturacak olan Bitki Sağlığı Stratejisi hazırlanmaktadır.

---

37 Anonim, 2005. Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu Basın Duyurusu “Bitki Sağlığı Sektöründe Uygulanan AB Eşleştirme Projesi Başarılı Sonuca Ulaştı”

BÖLÜM 4

TARTIŞMA VE SONUÇ

4.1. TARTIŞMA VE SONUÇ

AB'nin ilk ortak politikalarından biri olan ve Topluluk bütçesinin halen %40-45'lik bölümünü oluşturan OTP; oluşturulduğu günden bugüne kadar birçok reforma konu olmuş, dünya ölçeğinde birçok ilki gerçekleştirmiş, geliştirdiği pazar odaklı, karlılığı artırıcı ve destekleyici düzenlemeleri ile tarımsal üretimde rekabetçiliği, karlılığı, güvenli ve kaliteli gıda teminini, sürdürülebilir tarım ve sürdürülebilir kalkınma hedefleyen bir sistem olmuştur.

Özellikle 1980'li yılların ortalarında çevre ve insan sağlığı konularının tüm yasal düzenlemelere entegrasyonu çalışmaları ile başlayan ve günümüze bu faaliyetlerin tamamına sosyal sorumluluk ilkesi adı veren AB OTP, çok dinamik bir yapıya sahip. Her an içerdiği başka bir başlık reforma konu olan OTP'nin son zamanlarda üzerinde en çok durduğu, mevcut sistemde çok önemli ve radikal değişikliklere konu yaptığı başlığı Bitki Koruma, belki de tarımsal faaliyetlerde sürdürülebilirlik ve karlılığın korunması açısından sıranın en başlarında gelen konulardan bir tanesidir.

Bugün Avrupa Birliği, 27 üye devlette yaşayan 493 milyondan fazla insanın karnını doyurmak zorundadır. Avrupa kıtasında tarıma açılabilir alan artık son sınırlarına gelmiş hatta tükenmiştir. Bu nedenle her geçen gün artan nüfusunu sağlıklı bir şekilde besleyebilmek için birim alandan verimi artışını sağlamak zorundadır. Zaten verimliliği oldukça yüksek olan Avrupa Birliği, bu başarısını izlediği politika ve stratejilere borçludur.

Birim alandan elde edilen verim artışı, alana yatırılan girdi miktarı ile doğru orantılıdır. Verimi azaltıcı, kaliteyi düşürücü faktörlerin en başlarında gelen bitkisel hastalık ve zararlılar ile mücadele tüm dünya ülkeleri için çok önemlidir. Yıllar önce Avrupa'da patates mildiyösü nedeniyle yaşanan can kayıpları ve kıtlık bugün modern tarımsal üretim teknikleri sayesinde yalnızca eskilerde kalmış bir hikaye durumunda. Bugün içinde bulunduğumuz bolluğu beklide en çok bitki koruma faaliyetlerine borçluyuz.

Diğer taraftan, hızla artan dünya nüfusunu doyurmak için, yüksek girdi - yüksek verim ikilemi sırasında parçası olduğumuz doğaya oldukça önemli zararlar verdik. Keza bugünlerde ülkemizde de sıklıkla tartışılan küresel ısınma, susuzluk, güneşin rahatsız

edici etkileri, içme sularındaki kirlilik, gıdalarda bulunan kalıntı riskleri verimimizi dolayısıyla da karımızı artırmak isterken, kimi zaman bilinçsizce yapılan yanlış uygulamalar nedeniyle ortaya çıkmış sorunlardan birkaç tanesidir.

Çevreye ve insan sağlığı üzerinde önemli riskler oluşturan bazı tarımsal üretim metotları ve bir takım bitki koruma faaliyetlerine düzeltici bazı etkilerde bulunulması gerektiğini ön gören Avrupa Birliği, yasal düzenlemeleri içerisindeki açıklıkları gidermeye, mevcut mevzuatını geliştirmeye çalışmaktadır.

Diğer tarafta, 47 yıllık macerasının en dinamik bölümünü yaşamakta olan ülkemizin AB ile uyum çalışmaları sırasında, değişen koşulların farkında olması ve yönün belilerken bu faktörleri hesaba katması gerekmektedir. Örneğin, AB'ye uyum çalışmalarını artık yalnızca mevzuat takibi ve bunların iç hukuka aktarılması şeklinde yapmaktan vazgeçerek, mevzuat uyumunun yanı sıra yukarıda detaylı bir şekilde anlatılmaya çalışılan AB'nin gelecek planlarını içeren stratejik dokümanların yakından takip edilmesi çok önemlidir.

Ulusal hedeflerimizi belirlerken, söz konusu belgelerin dikkate alınması, olası bütünleşme zamanında AB sistemini tamamıyla özümsemiş, güncel mevzuatı ile uygulamaya hazır ve ulusal çıkarlarımızı koruyabilen bir devlet olmamıza yardımcı olacak hem de süreç boyunca verdiğimiz emeğin karşılığını yeterince almamıza yardımcı olacaktır.

Bilindiği gibi AB kendi içerisinde oldukça dinamik bir yapıya sahip olup hem dünyadaki son politik gelişmeler hem de bilimsel yenilikler ışığında insanların talep ve ihtiyaçlarını günü gününe karşılamaya çalışmaktadır. Bahse konu dokümanların detaylıca incelenmesi ve eğer AB'ye katılım gerçekten bir devlet politikası olarak görülüyorsa, bunlar altında yer alan stratejik hedefler ışığında çizilecek ulusal stratejiler aracılığı ile artık her attığımız yeni adımda karşımıza çıkan yeni konular karşısında hazırlıklı olmamızı hem de hızlı bir şekilde eyleme geçmemizi sağlayacaktır.

Ayrıca uyum çalışmalarının sürdürülebilirliğini artıracaktır.

Öte yandan, daha önceden de belirtildiği üzere, söz konusu çevre eylem programı ve benzeri stratejik dokümanlar AB'nin uluslararası ilişkilerine de yansıtılmaya başlanmıştır. Hatta özellikle AB'nin genişleme politikası içerisinde ele alınarak hedeflerin aday ülkelere yayılması arzulanmaktadır.

Bu nedenle ülkemizin bir an önce yönünü AB ile paralel bir rotaya oturtması faydalı görülmektedir.

Tüm bunların yanı sıra, atlanmaması gereken çok önemli bir noktada genişlemeler sırasında söz konusu stratejik alanlarda sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi ve stratejik hedeflerin aday ülkelerde tanımlanabilmesi açısından aday ülkelerde faaliyet gösteren STK, iş dünyası ve yönetici makamlar ile yakın işbirliği yapılması çok önemli olduğudur.

Bu nedenle AB uyum çalışmaları sırasında BKÜ sektöründe faaliyet tüm paydaşların katılımcı işbirlikleri ve gösterecekleri ortak çaba AB uyum sürecinden en yüksek faydanın sağlanması için gereklidir.

Diğer taraftan, AB'nin reforma konu 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) sektörün tüm paydaşlarını yakından ilgilendiren, kabul ile büyük dalgalanmalar yaratacağı ön görülen düzenlemelere yönelik çalışmada sektör içerisinde tam uzlaşma, fikrinsel ve eylemsel birliğin olması hayati bir öneme sahiptir.

Sözü geçen 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifi (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) veya yerine geçecek taslak tüzük uyumlaştırma açısından oldukça detaylı olmakla birlikte, sektörü çok yakından ilgilendiren bir düzenleme olacağından güçlü lobi faaliyetleri ve takiben politik zorluklar ile karşılaşılacağı açıktır.

Bu nedenle sektörün mevzuat çalışmaları sırasında çekincelerinin fikir ve tavsiyelerinin aktif olarak dinlenmesi ve sürece katkı sağlamaları için teşvik edilmesi ve yasama sürecinin şeffaflaştırılmasının süreci kolaylaştırıcı etkisi olacağını tahmin etmek çok zor değildir.

Benzeri bir işbirliğinin öneminden ECPA'nın (Avrupa Bitki Koruma Organizasyonu) 2001 yılında yayınladıkları "Katılımcı Ülkelerde 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifinin (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) aktarılması konusunda Tutum Belgesi" içinde şöyle bahsedilmektedir:

"Bitki koruma sanayisi ve onların örgütleri, 91/414/EEC'nin pragmatik, zamanlı ve düzgün bir şekilde aday ülkelerin iç hukukuna aktarılmasının sağlanmasında Ülkenin Yetkili Otoritesinin yakın ortağı olarak tanınabilmek için gayret göstermesi gereklidir."

AB ile uyum çalışmaları yürüten ülkemiz açısından ECPA'nın ruhsat mevzuatındaki uyum ile aktif maddelerin tekrar ruhsatlandırılması amacıyla gözden geçirilme çalışmaları sürecine yönelik olarak aday ülkelere tavsiye ettiği katılım öncesi çalışma planı aşağıda verilmektedir:

" Genellikle, katılım öncesinde ulusal kurallar uygulanır, ancak uyumlaştırma çabaları için gerekli birkaç noktaya özel olarak dikkat çekmek gerekirse;

A) Yeni aktif maddeler için önerilen işlem yönergeleri

- a) Evrak formatları, veri gereklilikleri, risk analiz ve değerlendirmeleri 91/414/EEC'ye göre yapılmalıdır. Yeni gerekliliklerin, protokollerin, değerlendirme metodolojilerinin ve mevcut olan ile uyumlu olmayan yazılımın oluşturulması veya aday ülkelerde AB'ye benzer olanların geliştirilmesi amaca zararı dokunan eylemlerdir ve kaçınılması gerekir.*
- b) Kalıntı çalışmaları aynı coğrafik bölge içerisinde, AB çalışma belgesi 7525/VI/95-rev. 5'e (1999-10-20 tarihli, karşılaştırma, dış değer bulma, grup toleransı ve MRL'lerin oluşturulması için veri gereksinimleri kılavuzları) göre kabul edilmelidir.*
- c) Biyolojik denmeler için kalıntılara benzer bir konsept oluşturulmalıdır. Veri, uluslararası tanınan protokollerle, örn. EPPO'nun yayınladıkları*

gibi, uyumlu ve “İyi Deneysel Uygulamalar Statüsü” amaçlı olacak şekilde oluşturulmalıdır.

B) Hâlihazırda mevcut aktif maddeler için önerilen işlem yönergeleri

a) Tekrar ruhsatlandırma Programları

Ulusal tekrar gözden geçirme programları için farklı öncelikler belirlenmemesi ve zamanlama Tabloları oluşturulmaması, yetkili otoriteyi ve firmaları vb. kaçınılmaz bir şekilde, yapılan işte duplikasyon, fazlalık ve yüksek total maliyet oluşmasına götürecektir. Bu bağlamda şunu öneriyoruz:

Bu nedenlerden dolayı yeni bir ulusal tekrar gözden geçirme programının başlatılması engellenmelidir.

Yürütülmekte olan ulusal tekrar gözden geçirme programları, birbirleri ile uyumlaştırılmalı ve yürümekte olan AB tekrar gözden geçirme programı ile senkronize edilmelidir.

C) Veri koruma

Verilerin korunmasına ilişkin hükümler (91/414/EEC madde 13), kanun içerisinde ve pratikte yapılandırılmalı, ayrıca “Verilerin Korunması”na yönelik çıkacak Komisyon Yönergelerindeki tavsiyeler takip edilmelidir. “

ECPA raporunda ayrıca, katılımcı ülkelerin katılım öncesi ve katılım sırasında mevcut aktif maddeler veya yeni aktif maddelerin katılım öncesinde ve katılımı birlikte ruhsatlandırılmalarına ilişkin senaryolar sunmaktadır. AB ile birleşme yolunda, BKÜ’lerin ruhsatlandırılması konusunda hesaba katılması gereken senaryolar:

- Ürünün yeni bir aktif madde mi yoksa 91/414/EEC’ye göre mevcut bir aktif madde mi içerdiği;

- Aktif maddenin hâlihazırda 91/414/EEC'in Ek 1'i içerisinde yer alıyor veya henüz eklenmemiş ya da eklenmemesine yönelik karar verilmiş olması durumu;
- Ruhsatlandırma işlemi AB'ye katılım öncesinde mi yoksa katılımla birlikte mi yapıldığıdır.

“I. Bitki Koruma Ürünlerinin Katılım Öncesinde Ruhsatlandırılması

Yeni Bir Aktif madde

- *Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmiş yeni bir aktif madde** içeriyorsa, ruhsatlandırılır veya katılımcı ülkenin ulusal kurallarına göre sürdürülür.*
- *Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne henüz dahil edilmemiş yeni bir aktif madde** içeriyorsa, ruhsatlandırılması yine gerçekleştirilir veya katılımcı ülkenin ulusal kurallarına göre sürdürülür.*
- *Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmemesine karar verilmiş yeni bir aktif madde** içeriyorsa, ürünün ruhsatı ülkenin AB'ye katılımı ile birlikte iptal edilir. Bu süreye kadar ulusal kurallar uygulanır. Öte yandan, üretici firmalar üyelik öncesinde ürünlerini pazardan gönüllü olarak çekebilirler.*

Halihazırda Mevcut Bir Aktif madde

- *Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmiş halihazırda mevcut bir aktif madde** içeriyorsa, Mevcut ürün ruhsatı geçerlidir veya ruhsatlandırma katılımcı ülkenin ulusal kurallarına göre yapılır.*
- *Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne henüz dahil edilmemiş, halihazırda mevcut bir aktif madde** içeriyorsa, Mevcut ürün ruhsatı geçerlidir veya ruhsatlandırma katılımcı ülkenin ulusal kurallarına göre yapılır.*
- *Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmeme kararı verilmiş, halihazırda mevcut bir aktif madde** içeriyorsa, Mevcut ürün ruhsatı ülkenin AB'ye katılımıyla birlikte iptal edilir veya ruhsatlandırma katılımcı ülkenin ulusal kurallarına göre yapılır. Bu zamana kadar ulusal kurallar geçerlidir. Öte*

yandan, üretici firmalar üyelik öncesinde ürünlerini pazardan gönüllü olarak çekebilirler.

- Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmemesine karar verilmiş halihazırda mevcut bir aktif madde** içeriyorsa, ruhsat ülkenin AB'ye katılımı ile birlikte iptal edilir veya daha geç gelen dahil edilmeme kararının verildiği tarih itibari ile iptal edilir. Eğer aktif madde katılımcı ülkede ruhsatlı değil ise bu gibi bir ruhsatlandırma yapılmaz.

II. Bitki Koruma Ürünlerinin Katılımla Birlikte Ruhsatlandırılması

Yeni Bir Aktif madde

- Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmiş yeni bir aktif madde** içeriyorsa, ulusal ürün ruhsatı tekrar gözden geçirilir veya Ek 1'e dahil edilme kriterlerinin hükümlerine göre ruhsatlandırılır.
- Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne henüz dahil edilmemiş yeni bir aktif madde** içeriyorsa, ulusal ürün ruhsatı devam eder veya EK1'e dahil edilme işlemi gerçekleşene kadar geçici olarak ruhsatlandırılır. Ek1'e dahil edildikten sonra ulusal ürün ruhsatı dahil edilme kriterlerinin hükümlerine göre tekrar gözden geçirilir.
- Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmemesine karar verilmiş yeni bir aktif madde** içeriyorsa, ürünün ruhsatı ülkenin AB'ye katılımı ile birlikte iptal edilir veya daha geç gelen dahil edilmeme kararının verildiği tarih itibari ile iptal edilir. Eğer aktif madde katılımcı ülkede ruhsatlı değil ise bu gibi bir ruhsatlandırma yapılmaz.

Halihazırda Mevcut Bir Aktif madde

- Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmiş halihazırda mevcut bir aktif madde** içeriyorsa, ulusal ruhsat tekrar gözden geçirilir veya Ek 1'e dahil edilme kriterlerinin hükümlerine göre ruhsatlandırılır.

- *Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne henüz dahil edilmemiş halihazırda mevcut bir aktif madde** içeriyorsa, ulusal ruhsat devam eder veya EK1'e dahil edilme işlemi gerçekleşene kadar geçici olarak ruhsatlandırılır. Ek1'e dahil edildikten sonra ulusal ruhsat dahil edilme kriterlerinin hükümlerine göre tekrar gözden geçirilir.*
- *Eğer BKÜ, 91/414/EEC'nin **EK 1'ne dahil edilmemesine karar verilmiş halihazırda mevcut bir aktif madde** içeriyorsa, ruhsat ülkenin AB'ye katılımı ile birlikte iptal edilir veya daha geç gelen dahil edilmeme kararının verildiği tarih itibari ile iptal edilir. Eğer aktif madde katılımcı ülkede ruhsatlı değil ise bu gibi bir ruhsatlandırma yapılmaz.*

III. Birleşik (Kombinasyon) Ürünler

Katılım Öncesi

- *Eğer bir BKÜ birden çok yeni veya halihazırda mevcut aktif maddeyi birden içeriyorsa, ruhsatlandırılır veya ulusal kurallar çerçevesinde ruhsatlandırılması yapılır. Bunun için yapılacaklar yukarıda 2.2.1 ve 2.2.2 nolu senaryolarda anlatılmıştır.*

Katılımla Birlikte

- *Eğer bir BKÜ birden çok yeni veya halihazırda mevcut aktif maddeyi birden içeriyorsa, geçici olarak ruhsatlandırılır veya tüm maddelerin Ek1'e dahil edilme kararı verilene kadar sürdürülür. Buna yönelik olarak yukarıda 2.3.1 ve 2.3.2'de anlatılanlar uygulanır. Ancak bir veya birden çok aktif madde için Ek1'e dahil edilmeme kararı verilmiş ise ruhsat iptal edilir.”*

Oldukça zorlu geçecek uyumlaştırma çalışmaları çıkması muhtemel sorunlara ilişkin olarak bitki koruma ürünleri sektöründe ülkemizde faaliyet gösteren iki üretici örgütünün, **TİSİT** ve **ZİMİD**, çeşitli toplantı, çalışma ve raporda değindikleri başlıklar incelendiğinde her ikisinin de problemleri farklı açılardan değerlendirildiği görülmüştür.

TİSİT, AB'nin 91/414/EEC sayılı ve 15 Temmuz 1991 tarihli bitki koruma ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin Konsey Direktifinin (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32) ülkemizde doğrudan kabulünün yaratacağı sıkıntıların başında yerli ve yabancı menşeli firmalar arasına rekabet edebilirliğin oldukça düşeceğini, yerli firmalarda önemli ekonomik kayıplar yaşanarak birçoğunun kapanabileceği, bu durumun iş kayıplarına yol açabileceği, düşük fiyatlı emsal ürünlerin piyasadaki çıkmasının çiftçileri olumsuz etkileyebileceği şeklinde görüş sunmuştur.

ZİMİD, ise sektörde karşılaşılan sorunların başında emsalden ruhsatlandırma konusundaki bir takım yasal boşlukların bulunduğunu, sahte ve kaçak ilaç konusunun mutlaka göz önünde tutulması gerektiğini, AB genelinde önemli AR-GE masraflarının mevcut olduğu ancak Türkiye'de patent koruma süresinin kısa olmasının AR-GE yatırımları olan firmaların motivasyonunu bozduğunu belirtmiştir.

İki sektör temsilcisinin ortaya koydukları risk unsurları ve AB'nin yeni tüzük taslağı ile Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı Stratejisinin amaçları birlikte değerlendirildiğinde Türkiye'nin önüne çıkan fırsatlar ve yapılabilecek çalışmalar şöyle tespit edilmiştir:

1. Ulusal strateji belgelerimiz içerisine AB'nin söz konusu dokümanlarındaki öncelikler eklenmelidir. Böylelikle AB takviminde olan bazı çalışmaları onlarla eş zamanla gerçekleştirebilir, böylelikle 2014-15 yıllarında beklenen AB'ye tam üyelik zamanında önümüze gelecek yeni talepleri bir ölçüde sınırlandırmış oluruz.
2. Pestisitlerin sürdürülebilir kullanımı kapsamında üye devletlerce hazırlanması ön görülen Ulusal Eylem Planının (NAPs), ülkemizde de hazırlanarak, AB'ye tam üyelik öncesi sektörün ihtiyaç duyduğu maddi manevi desteklerin sağlanması ve sektörün önünü görerek yatırım planlarını geliştirmesi sağlanmalıdır.
3. AB içerisinde 2014 yılı itibarıyla bitki korumada IPM prensiplerinin uygulanmasının zorunlu hale getirilecektir. IPM içerisinde önemli bir yere sahip olan biyolojik mücadele konusu, yüksek biyo-çeşitliliğe sahip olan ülkemiz açısından yeni bir yatırım alanı oluşturmak için önemli bir fırsattır. Önemli tarımsal zararlıların predatör ve parazitoitlerinin tespiti, kitlesel üretimi

ve IPM içerisine entegrasyonu konularında yapılacak araştırma ve yatırımlar desteklenerek, özellikle yerli BKÜ firmalarının bu alana kayarak yatırım yapmasını teşvik ederek AB'nin ruhsat mevzuatının sektörde yaratacağı ekonomik kayıplar önenebilir ve ayrıca rekabetçilik artırılabilir.

4. Ayrıca 2014 yılına kadar entegre mücadele konusunda teknik talimatı olan ürün sayısının artırılması gereklidir.
5. AB içerisinde faaliyet gösteren ve AB genelinde kabul görecektir IPM prensiplerinin oluşturulmaya çalışıldığı IPM-Europe grubu içerisinde ülkemizin temsilini en kısa zamanda sağlayarak, ülkemizin sahip olduğu özel koşulları ve IPM konusundaki ülkesel tecrübelerimizin de değerlendirilmesi sağlanmalıdır. Böylelikle tam üyeliğimiz için ön görülen tarih ile anı zaman gelecek olan bitki korumada IPM prensipleri uygulama zorunluluğu karşısında da AB içerisinde tespit edilmiş tek ve standart prensiplerin ülkemiz koşullarında dikkate alınmış olması sağlanabilecektir.
6. ECPA, AB genişleme sürecinin BKÜ sektörü açısından ortaya çıkartacağı zorlukları değerlendirdiği raporunda, özellikle ruhsat mevzuatının iç düzenlemelere aktarılması sırasında sorunlarla karşılaşıldığını belirtmiştir. Sıkıntının özellikle konuyla ilgili kurumlar arasındaki işbirliğinde sıkıntılar yaşanması, iyi yetişmiş personel ve finansman sıkıntısı çekilmekte olduğunu belirtmiştir. Sıkıntıların aşılması için paydaşların ortak çalışması gerektiğini belirterek, aday ülkelerin AB üyesi devletlerle yakın işbirliği kurularak onların tecrübelerinden faydalanılması ve aday ülkenin ilgili konuda çalıştırılacak uzmanlarını, üye devletlere gönderilerek eğitimlerinin sağlanması gerektiğini bildirmektedir.
7. Pestisitlerin sürdürülebilir kullanımı stratejisinin önemli başlıklarından bir tanesi profesyonel pestisit kullanıcılarının eğitilerek sertifikalandırılması gerektiğidir. Ülkemizde 1000 Köye 1000 Ziraat Mühendisi ve benzeri projeler kapsamında istihdam edilen 2500'ün üzerinde ki genç mühendis iyi bitki koruma uygulamaları, IPM, ilaç uygulama alet ve makinelerinin bakımı, kayıt tutma konularında eğitilerek hizmet verdikleri il ve ilçelerde pestisit kaynaklı oluşan çevre ve sağlık risklerinin en aza indirgenmesi sağlanabileceği gibi, çiftçiler

tarafından kullanılan pestisitlerin kayıt altına alınması, izlenmesi ve kontrolü konusunda ilerleme sağlanabilir. İstatistikî veri tabanı oluşturulabilir.

8. AB'nin kaçak ve sahte ilaç konusundaki stratejileri ve önlemleri doğrultusunda yapılacak ulusal düzenlemeler ile sektörde karlılığı düşürerek, rekabetçiliği, adil ticareti engelleyen ve tarımsal üretimimizle tarım ürünleri ticaretimizde sorun yaratan faktörlerin önüne geçilebilir.
9. Bitki Koruma konusunda yayım faaliyetlerine önem verilmeli, çiftçi eğitimi ve bilinçlendirmesinin yanı sıra, tüketici ve toplum bilinçlendirilmesine önem verilmelidir. Özellikle görsel ve işitsel medyanın kullanılarak toplumunun doğru bilgilere ulaşmasının sağlanması gereklidir.
10. Belki de en çok dikkat edilmesi gereken konu, AB müzakere ve uyum sürecinin ekonomik, politik ve teknik uyumlaştırma olduğu bu süreçte milli benliğimizin, kültürel kimliğimizin kaybedilmemesi gerektiğidir. Keza AB her şeyin ötesinde 27 farklı kültürün bir araya geldiği sosyal bir birlikteliktir.

KAYNAKÇA

Anonim 2006, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı verileri

Anonim, 2005. Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu Basın Duyurusu “Bitki Sağlığı Sektöründe Uygulanan AB Eşleştirme Projesi Başarılı Sonuca Ulaştı”

Anonim, 2007. Avrupa Birliği Bilgi Merkezi İnternet Sitesi: <http://www.gaziantepeic.org/index.php?sf=187> Erişim tarihi: 19.09.2007

Anonim, 2007. ODTÜ, Avrupa Birliği Ofisi İnternet Sitesi, http://www.abofisi.metu.edu.tr/ab_tarihi.htm Erişim Tarihi 19.09.2007

Anonymous 2006, European Union SCADPlus website: <http://www.europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l28178.htm>. Erişim tarihi: 27.09.2007

Anonymous 2006, PAN EUROPE, “New European Union legislation on pesticides finally adopted”.

Anonymous, 2000. ECPA Position on Taxes on Crop Protection Products.

Anonymous, 2003. ECPA’s Final Report on “The cost of new agrochemical product discovery, development and registration in 1995 and 2000”.

Anonymous, 2006. “Proposal for a Regulation of the European Parliament And of the Council concerning the placing of plant protection products on the market”.

Anonymous, 2007. “EU Policy for a sustainable use of pesticides. The story behind strategy”. European Communities.

Anonymous, 2007. European Union Website: <http://www.europa.eu> “Towards a thematic strategy on sustainable use of pesticides”. Erişim tarihi: 20.09.2007

Anonymus, 2005. ECPA Web site: <http://www.ecpa.eu> Erişim Tarihi: 29.10.2007

Anonymus, 2007. ECPA CADDY Website: <http://caddy.ecpa.eu/>. Erişim Tarihi: 29.10.2007

Anonymus, 2007. EFSA Web Site. “EFSA evaluates proposed temporary EU Maximum Residue Levels” http://www.efsa.europa.eu/EFSA/efsa_locale-1178620753812_1178620835601.htm Erişim Tarihi: 29.10.2007

Anonymus, 2007. European Commission, DG Health and Consumer Protection, “Plant Health” Web site. http://ec.europa.eu/food/plant/index_en.htm, Erişim Tarihi: 17.05.2007

Anonymus, 2007. European Food Safety Authority Web Site: <http://www.efsa.eu.int>. “EFSA Structure”. Erişim Tarihi: 23.09.2007

Anonymus, 2007a. Wikipedia Website: <http://tr.wikipedia.org/wiki/Demokritos> Erişim tarihi: 30.10.2007

Anonymus, 2007b. Wikipedia Website: <http://en.wikipedia.org/wiki/Sedum> Erişim tarihi: 30.10.2007

- Anonymus, 2007c. Wikipedia Website: http://en.wikipedia.org/wiki/Pliny_the_Elder
Erişim tarihi: 30.10.2007
- Başkent, A. 2007. “Avrupa Birliği Üyeliği Yolunda Türkiye’de Bitki Sağlığı” Tarım ve Köyişleri Bakanlığı DİABK AB Uzmanlık Tezi.
- Dereyer, H., Fleischer,G., Gassert, W., Stotezer, H., Deguine, J-P., LaPorta, N. and Kiss, J. 2005. “IPM Europe: The European Network for Integrated Pest Management in Development Cooperation”. EFARD 2005 Conference, Zurich.
- Gürkan, O. ve Güzelordu, T. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Bitki Sağlığı Alt Çalışma Grubu Sektör Raporu, “AB Bitki Sağlığı Politikası: Bitki Koruma Ürünlerine İlişkin Düzenlemelere Ulusal Mevzuatımızın Uyumlaştırılması Kapsamında Yapılan Çalışmalar Ve Bitki Koruma Ürünleri Sektörünün Karşılaşabileceği Sorunlar”
- Gürkan, O., 2005. AB Bitki Sağlığı Rejimi ve Bitki Koruma Ürünleri Ruhsat Mevzuatı, ATAUM OTP Uzmanlık Kursu.
- Gürkan, O., 2006. “Avrupa Birliği – Türkiye: Bitki Koruma Ürünleri Ruhsat Mevzuatı”, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Semineri.
- Gürkan, O., Güzelordu, T. ve Burçak, A.A.; 2007. “Avrupa Birliği Bitki Koruma Ürünleri Politikası ve Türkiye” Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi Bildiriler Kitabı 2007.
- Kantarcı, M., 2007. “Global BKÜ Pazarı ve ARGE” Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi Bildiriler Kitabı 2007.
- Özmen, Y., 2007. “AB Müktesebatına Göre Hazırlanan Bitki Koruma Ürünlerinin Piyasaya Arzı ile İlgili Yönetmelik’in Genel Bir Değerlendirmesi ” Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi Bildiriler Kitabı 2007.
- Turabi, M.S., 2007. “Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması ” Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi Bildiriler Kitabı 2007.

İlgili AB Mevzuatı

Commission Decision 97/579/EC of 23 July 1997 setting up Scientific Committees in the field of consumer health and food safety (*OJ L 237, 28.8.1997, p. 18–23*)

Commission Directive 2002/63/EC of 11 July 2002 establishing Community methods of sampling for the official control of pesticide residues in and on products of plant and animal origin and repealing Directive 79/700/EEC (*OJ L 187, 16.7.2002, p. 30–43*)

Council Directive 75/442/EEC of 15 July 1975 on waste (*OJ L 194, 25.7.1975, p. 39–41*)

Council Directive 76/895/EEC of 23 November 1976 relating to the fixing of maximum levels for pesticide residues in and on fruit and vegetables (*OJ L 340, 9.12.1976, p. 26*)

Council Directive 79/117/EEC of 21 December 1978 prohibiting the placing on the market and use of plant protection products containing certain active substances (*OJ L*

33, 8.2.1979, p. 36–40)

Council Directive 86/362/EEC of 24 July 1986 on the fixing of maximum levels for pesticide residues in and on cereals (OJ L 221, 7.8.1986, p. 37)

Council Directive 86/363/EEC of 24 July 1986 on the fixing of maximum levels for pesticide residues in and on foodstuffs of animal origin (OJ L 221, 7.8.1986, p. 43)

Council Directive 90/642/EEC of 27 November 1990 on the fixing of maximum levels for pesticide residues in and on certain products of plant origin, including fruit and vegetables (OJ L 350, 14.12.1990, p. 71)

Council Directive 91/414/EEC of 15 July 1991 concerning the placing of plant protection products on the market (OJ L 230, 19.8.1991, p. 1–32)

Council Directive 91/689/EEC of 12 December 1991 on hazardous waste (OJ L 377, 31.12.1991, p. 20–27)

Council Directive 98/8/EC of the European Parliament and the Council of 16 February 1998 concerning the placing of biocidal products on the market (OJ L. 123 of 24 April 1998 pp 01-63)

Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council establishing a framework for the Community action in the field of water policy (OJ L 327, 22.12.2000)

Directive 2006/42/EC of the European Parliament and of the Council of 17 May 2006 on machinery, and amending Directive 95/16/EC (OJ L 157, 9.6.2006)

Regulation No 1610/96/EC of the European Parliament and of the Council of 23 July 1996 concerning the creation of a supplementary protection certificate for plant protection products OJ L 198, 8.8.1996, p. 30–35

Regulation No 396/2005/EC of the European Parliament and of the Council of 23 February 2005 on maximum residue levels of pesticides in or on food and feed of plant and animal origin and amending Council Directive 91/414/EEC (OJ L 70, 16.3.2005, p. 1–16)

İlgili Ulusal Mevzuat

2003/43 sayılı Belirli Aktif Maddeleri İçeren Bitki Koruma Ürünlerinin Kullanımı ve Piyasaya Arzının Yasaklanması Hakkında Tebliği (R.G. 25318, 16.12.2003)

2006/51 sayılı Gıdalarda Maksimum Bitki Koruma Ürünleri Kalıntı Limitleri Tebliği (R.G. 26364, 02.12.2006)

6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai karantina Kanunu” (R.G. 9615, 24.5.1957)

Bitki Koruma Ürünlerinde Kalite Kontrol Analizlerini Yapacak Laboratuarlar Hakkında Yönetmelik (R.G. 24885, 23.09.2002-)

- Bitki Koruma Ürünlerinin Ruhsatlandırılması Hakkında Yönetmelik (R.G. 23614, 17.02.1999)
- Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik (R.G. 26670, 11.10.2007)
- Bitkisel ve Hayvansal Orijinli Gıda Maddelerinde Pestisit Kalıntılarının Resmi Kontrolü İçin Numune Alma Metotları Talimatı
- Entegre Zirai Mücadele Projelerinin Yürütülmesi Hakkında Talimat
- Metil Bromür'ün Tarımda Kullanımının Azaltılması Hakkında Yönetmelik (R.G. 24088, 23.06.2000)
- Zirai Mücadele Alet ve Makineleri Hakkında Yönetmelik (R.G. 24093, 28.06.2000)
- Zirai Mücadele İlaçları Etiket Yönetmeliği (R.G. 18495, 21.09.1984)
- Zirai Mücadele İlaçları Kontrol Yönetmeliği (R.G. 22 321, 22 Haziran 1995)
- Zirai Mücadele İlaçları Prospektüs Yönergesi
- Zirai Mücadele İlaçlarının Toksikolojik Sınıflandırılmasına Ait Yönerge
- Zirai Mücadele İlaçlarının Toptan ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik (R.G. 22734, 21.08.1996)
- Zirai Mücadele İşlerini Ücret Karşılığında Yapmak İsteyenler Hakkında Yönetmelik (R.G. 21529 19/03/1993)

EK: BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ İLE İLGİLİ OLARAK 2004 YILINDA AB'YE KATILAN 10 MDA ÜLKESİNİN POZİSYONLARI

Geçiş süreci ve derogasyon talepleri konusuna örnek teşkil etmesi amacıyla AB'ye son üye olan 10 MDA ülkesinin pozisyon belgelerinde yer alan önemli noktalar aşağıda verilmiştir;

LİTVANYA

Litvanya'da son 10 yılda bitki koruma ürünleri kullanımı Pazar koşullarının değişimine, modern etkili bitki koruma ürünlerinin girişine ve toprak reformuna bağlı olarak azalmıştır.

Litvanya müktesebatı tamamen kabule ve uygulamaya Avrupa Birliği'ne katılımıla beraber kabul etmektedir.

Bitki koruma servisinden, bitki koruma ürünlerinin kayıtlandırılması ve kullanımının kontrolünden Tarım Bakanlığı sorumlu olmuştur.

Belirli aktif maddeleri içeren bitki koruma ürünlerinin pazarda yer almasını yasaklayan müktesebat 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren tamamen aktarılmıştır.

Pestisit kalıntıları ile ilgili olan müktesebat 1 Ocak 2002'den itibaren tamamen aktarılmıştır.

LETONYA

Letonya'da ruhsatlandırılan bitki koruma ürünleri AB'de izin verilen aktif maddeleri içermektedir. Yetkilendirme ve etiketlendirme gereklilikleri AB'ninkilere uymaktadır.

Çiftçiler bitki koruma ürünleri kullanmak için sertifikalandırılmıştır.

Letonya bitki koruma ürünleri ile ilgili olan müktesebatı topluluğa katılım ile tamamen uygulamıştır.

Pestisit kalıntıları ile ilgili olarak yönetim sistemi AB'ye katılım ile birlikte tamamen fonksiyonel olmuştur. Ayrıca tüm müktesebat katılım ile tamamen uygulanacaktır denilmiştir.

SLOVAKYA

Slovakya katılım ile bitki koruma ürünleri ve pestisit kalıntıları ile ilgili müktesebatı tartışma olmaksızın kabul etmektedir.

SLOVENYA

Slovenya, pestisitlerle ilgili olan müktesebatı kabul etmektedir, ancak atrazine, chloropicrin, metil bromit, paraquat,2,4,5-T,tetrachlorocarbon ile ilgili kısıtlamalarda derogasyonlar istemektedir.

Müktesebatın tam anlamıyla uygulanabilmesi, laboratuvarların akreditasyonun sağlanması ve bitki koruma ürünlerini değerlendirecek uzmanların eğitilmesi, 31 Aralık 2002'den önce tamalanamaz.

POLONYA

Polonya, AT topluluğu listesinin aşağıda ismi geçen biyolojik aktif maddeleri içerecek şekilde genişletilmesini istemektedir.

-dikofol

-lindan

-zineb

Polonya yukarıda sayılan biyolojik aktif maddelerin insan ve hayvan sağlığı için risk taşıdığına ve çevre için toksik etkili olduğuna dair test sonuçları bulunduğundan listeye girmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Polonya katılımıyla pestisitlerle ilgili olan müktesebatı uygulayacak ve geçiş süreçlerine izin verilmeyecektir.

CEK CUMHURİYETİ

91/414/EEC'e yönelik olarak 147/1996 Coll. sayılı kanun bitki koruma ürünlerinin kaydına ilişkin olarak değiştirilerek kabulü, bitki koruma ürünlerinin kayıt sürecine ilişkin olarak Tarım Sağlık ve Çevre bakanlıkları arasında koordinasyonun ve yeterliliklerin sağlanması, BKÜ'lerinin kaydı konusundaki Tarım ve Sağlık Bakanlıkları altındaki enstitülerin personel ve alet ekipman yönünden tam gelişimlerinin 12 ay içerisinde sağlanması konusu, BKÜ'lerinin pazarlanması için gerekli koşullarına uyumun kontrolü ve Devlet Bitki Sağlığı İdaresi tarafından kullanımı için Finansal Kapasitenin geliştirilmesi.

(Mevcut Mevzuat ile uyumluluk sağlanmıştır) koşullarını ortaya koymuştur. Geçiş süresi talebi bulunmamaktadır.

MALTA

Malta, sınırlı laboratuvar imkânları ve akademik personel nedeniyle bitki koruma ürünleri ve biositlerde içerdiği aktif maddelerin değerlendirilmesi ile ilgili olarak 3600/92 (EEC) (91/414/EEC sayılı Direktifin Madde 8 (2) sinde sözü edilen iş programının ilk aşamasının uygulanması) sayılı Tüzükten bir derogasyon talep etmektedir.

ROMANYA

Bitki koruma ürünleri ile ilgili müktesebatı geçiş talebi istemeksizin kabul etmektedir.

GÜNEY KIBRIS RUM YÖNETİMİ

AB'de ruhsatlandırılan 286 aktif madde Güney Kıbrıs Rum Kesiminde de ruhsatlıdır. Bunun dışında AB inde ruhsatlı olmayan 19 tane maddenin kullanımı katılımından sonraya saklanacaktır.